

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાશિદ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૧૭૧૭ ચર્ગાક

પુસ્તકનું નામ શ્રી ૧૧૭૧૭ ૨૧૧૧૭ ૨૨૧૨

વિષય ટ - ૨૨૧૨

જગપ્રખ્યાત ચુંટી કાઢેલા ગાયનોનો

—: અમુલ્ય ખજાનો :—

સંગીત કોનોગ્રાફ

ગાયન સંગ્રહ.

ભાગ ૧ થી ૫ સાથે.

જાણી પ્રસિદ્ધ કતા,

બુકસેલર માણીલાલ ભાઈશંકર વ્યાસ.

કે. બેગમપુરાની આમલીશેરી, સ્ટેશનરોડ-સુરત.

સુધારા વધારા સાથેની આવૃત્તિ બીજી.

સને ૧૯૨૪

“ કોપીરાઇટ ”

સંવત ૧૯૮૦

કીમત્ દશ આના.

છાપનારનું નામ:-નાથુભાઈ દેવચંદ.

છાપવાનું ટેકાણું:-દેશી મિત્ર પ્રેસ લીમિટેડ, મુરત.

છાપાવનારનું નામ:-મણીલાલ ભાઈશંકર વ્યાસ.

છાપાવી પ્રસિદ્ધ કરવાનું ટેકાણું:-બેગમપુરાની આમલીશેરી,
સ્ટેશનરોડ, મુરત.

વિધાયી
ચેતવણી
અમદાવાદ
૧૧-૬-૬૭
સુભાષી કોપીરાઈટ મહ

હમારી આ બુકની,

વધી પડેલી ખ્યાતી જોઈ કેટલાક મર્યાદા વ્યાપારી
ભાઈઓ એ-નામને મળતાંજ નામની બુક છપાવી વચે છે.
પણ આડકો તે લઈ પસ્તાય છે, કારણ કે, અમારી બુક માંહેના
ગાયનોની ચુંટણી, છાપ, ગોઠવણી, સુંદરતા વિગેરે જોટલી ઉત્તમ
પ્રકારની છે. તેની હરીફાઈ તેઓથી થઈ શકતી નથી. એટલે તેઓ
માત્ર કમાવવાને ખાતર વેઠીયાવાડ જેવું કચરાપટ્ટી સોધુ કામ તૈયાર
કરી આ નામને મળતીજ બુક છપાવી મારી અહાકોને છેતરે છે; જેથી
હમારા કદરદાન અહાક બાંધુને ચેતવણી આપવાની જરૂર છે કે-આવી
બુક ખરીદતાં પહેલાં બુકનું આખું નામ, પાનાની અને ગાયનની
સખ્યા, અને પ્રસિદ્ધ કર્તાનું આખું નામ, બરાબર વાંચીનેજ ખરીદવી
જેથી પાછળથી પસ્તાવાનું ન રહે.

પ્રસિદ્ધ કર્તા.

સંગીત કોનોગ્રાફ ગાયન સંગ્રહ.

—ભાગ ૧ થી ૫ સાથે.—

(૧) વીર કુણાલ. —રાગ,—ગઝલ—

અમારા દેશને છોડી, અમે થાનાર પરદેશી;
હૃદયને મેળવી લેશે, અમારો પ્યાર પરદેશી.
થયા દુર્ભાગીયાં એવા, તબવી દેશની સેવા;
ભટકશું પારકા ઘરમાં, બની લાચાર પરદેશી.
અમારી ધર્મ નીતિથી, અમારી સત્ય રીતિથી;
અમે સત્કર્મથી થઈશું, હૃદયનાં હાર પરદેશી.
અમારા દેશ બંધુઓ, અમારી જન્મ ભુમીમાં;
હવે છેલ્લા પ્રણામો છે, અમે હૃદય પરદેશી !

(૨) વીર કેશરી. —રાગ—ગઝલ—કબાલી—

થવાનું ના થવાનું કહે; નમ્રુમી કોણ એવો છે;
ન બાણ્યું બનકી નાથે; સવારે શું થવાનું છે ?
હતી શલ્યા રૂપે “અહલ્યા”; જગતમાં વાત બહેર છે;
ન બાણ્યું જ્ઞાની ગૌતમે; સવારે શું થવાનું છે ?
હતા કૌરવ અને પાંડવ; જગતમાં મહાબળી યોદ્ધા;
ન બાણ્યું ભીષ્મ જેવાએ; સવારે શું થવાનું છે ?

રમ્યા ભુગટ સહુ સાથે; વિભુતી સૌ ગયા હારી;
ન જાણ્યું ધર્મ જેવાએ; સવારે શું થવાનું છે ?

(૩) બલીરાજ. —:૦:—

મારો સજની, તું કયાં રમી આવી રજની, સાચું ખોલ, ખોલ, ખોલ,
શાણી સંચર, તું શીદને આજ ચડાવે, કેડો છોડ, છોડ, છોડ ?
હમણાં માળા ગુંથી હટીને, હમણાં કેમ કરમાણી,
પરમેવો તને કયાં વળ્યો, તારી ભમ્મર કયાં ભીંજાણી.—સાચું.
કાળો ભમરો શીરપર બેઠો, ઉડાદનાં ગમરાણી,
લાપોટે લટ છુટી ગઈ—મારી ભમ્મર ત્યાં ભીંજાણી.—કેડો.
કસ્તુરી તારા અંગે મહેકે, કુસુમ કળીના હારો,
નયન રહ્યાં છે નાચી નવેલી, મળીયો કોણ ગારો—સાચું.
ચંદ્ર સરોવર નહાવા ગઈતી, વાટે મળ્યો એક માળી,
છાજ ભરીને ગજરા આપ્યા, હું તો તમથી હારી.—કેડો.

(૪) બલીરાજ. —:૦:—

વશ હીધો તેં વીર મારો, જ ગુણીયલ ને બહુ સારો,
નથી વાંક જરા કંઈ મારો, નાજુદલ તમ વીર ઠગારો;
રજ મહેલમાં હતી એકલી, આવી અડપલુ કરી ગયા.
ચુબન કરી, ભરી અંક મીલાવી, મોહન મનડું હરી ગયા—નથી.
વસંત જોબન પુલવાડીમાં, ભુલો પડી ગયો ભમરો,
લાલચ આપી તં લલચાવ્યો, બંધુ ડાહ્યો ઠમરો—વશ.
શરમાળે મને શાન કરીને, કંચુકીની કશ છોડી,
હૃદય ધરાપર થન થન નાચ્યા, લાજ શરમ સૌ તોડી—નથી..
—વહન ચંદ્ર છબી રતી લબાવે, બકુટી કામણુગારી,
બંધુ મારો સરળ હૃદયનો કળા અજબ છે તારી—વશ.

(૫) ભરથરી. —પીંગળા અને ભરથરીનો સંવાદ—

ધીક યુવા ધીક મુજને ધીક કામ વિકારજી;

જેણેરે ભુલાવી મને મત્યથી, ક્યાં નીચ વિચારજી.

—ભેખરે ઉતારો રાજા ભરથરી.

ક્ષમા કરારે રાજા રક છું, નારી અજ્ઞાની જાતજી;

અન્ય વખત એવું નહીં કરું, કાળ્યા માતને તાતજી.—ભેખરે.

કપટ રૂપીરે રાણી પીંગળા, એશુ ખોલે વચનજી;

રાજરે તજ્યુ તુજ કારણે, જો વિચારીને મનજી;

—લિક્ષા દેને મૈયા પીંગલા.

તુંરે ખોટી ને ખોટું રાજ છે, ખોટો સારો સસારજી;

અલખ જગાવું વન એકલો, જેથી પામુ ઉદ્ધારજી.—લિક્ષા.

રહોતો રાજા રસોઈ કરું, જમતા બધો સ્વામીનાથજી;

ક્ષીરરે નીપજાવું ઘણુ એકમાં, જમીએ આપણુ સાથજી.—ભેખરે.

મઠીરે કરાવું રંગ મહેલમાં, રાખુ ગુપ્ત અવાસજી;

જેમરે જાણે નહિ જગતમાં, માધો જોગ રહી પાસજી.—ભેખરે.

મહેલરે તારાને રાણી શુ કરું, કેવો ગુપ્ત અવાસજી;

ક્ષીરરે ભોજન તારુ રાણી શુ કરું, નથી ભોગની આશજી.—લિક્ષા.

વાસી જગલના જોગી અમે, નહી આમમાં વાસજી;

વિષની વેલીથી અળગો રહુ, નહિ નારીનો પાસજી.—લિક્ષા.

ભગવા જોઈ રાજા ભરથરી, દાવાનળ દીલ થાયજી;

માઈ કહો ન મારા કંથજી, લાગે દેહમાં લાયજી.—ભેખરે.

વધુરે શું વહું રાણી પીંગળા, કરું અરે કેટલો ઉચ્ચારજી;

ખંધુ, જોવોરે ખંધુ તજ્યો, માર્યો વચનનો મારજી,

—હવેરે રાજને રાણી શું કરું

વાંકીરે વિધાતા મને ભુલવી, લખીયા લેખ લલાટજી,
 આનુરે પ્રાયશ્ચિત હવે શું કરું, મારગ આપો પૃથ્વીમાતજી-લેખરે.
 ત્રણશો નારીરે અન્ય આપની. માળવપતિ મહારાજજી;
 એકને કારણ એને નવ તબ્બે, પાપી પીંગળાને કાજજી-લેખરે. ।
 મોહ છોડી દે રાણી પીંગળા, પ્રીતે કર સતસંગજી;
 સગુરે નથી કોઈ કોઈનું, આ નંસાર પતંગજી-ભિક્ષા.
 દેતી હું તો ભીક્ષા દે મુને, નહિ તો કરું ગૃહ ત્યાગજી;
 ગુરૂજી મારારે રોશે થશે, ચાલી જાય જમાતજી-ભિક્ષા.
 (૬) ભરથરી. —૦:—

પિતાજી આ કોપ તમે શો કર્યો, જોગી વેપ બાપુ. શીદનં ધર્યો,
 મરી ગઈ છે માત, વળી જાઓ તાત;
 પિતા એથ કોની છે, એરમાન માત,
 ન બાપી કરી બાપુ બંશે નહીં;
 પિતા પાછળ નહીં જીવુ હું તો સહી.

(૭) ભરથરી. —રાગ, લાવણી ભજન—

દેખા નહીં કદ્યુ સાર જગતમે, દેખા નહીં કદ્યુ સાર,
 મોહ ખીસે મન લપટો ચારે, દેખા નહીં કદ્યુ સાર.—જગતજી
 મોહ ચોકડી રાજ મીલે પત, ત્રણજાકા નહીં પાર.
 જોગ ભોગતે ઇંદ્ર અપ્સરા, નૃપતી નહિ લગાર (૨)—જગતજી
 જુઠા રંગ રૂપમે ભૂલી, કીડા કરત ગમાર;
 રૂપ વીર્યબલ નાશ હુવા તણ, નહીં હે અપની નાર (૨)—જગતજી
 ત્યારી મેરી જાની પીંગલા, ડુબ રેહા એક તાર;
 તોલી કીયા કૃતધની રાની, અશ્વપાલકું ચાર (૨)—જગતજી

અદ્ય બખતકા ચેહી તમાશા, દુઃખ હે અપરંપાર,
 બેશક ઈસકા ત્યાગ કરો તુમ, ફેર પસ્તાના ચાર (૨)—જગતઠ
 એહી ભરથરી નાર ભરુસે, ભુલી 'હુવા ખુવાર;
 એહી ભેખસે જગત શીખ દઉં, નવ દુખો સંસાર,
 નવ દુખો સંસાર-જગતમેં, દેખા નહીં કછુ સાર.—જગતઠ

(૮) ભરથરી. —રાગ-ભરશીયા—

હાય, કેમ આ સહેશે ઉઝેની રંડાપો, ઘણી થઈ છે રાજી માફરાખો,
 બાણ લક્ષ માળવાના છે સ્વામી, કામ કોડીલા રૂપે ન ખામી,
 ગાર અંગે ભભુત શી જામીરે,—હાય, કેમ
 એક બાણુ કૃશ્ના તમારી રૂએ, ચંદ્રકળા ચાધારા નીર ચુએ,
 બાણુ સુખે ન આજ કોઈ મુએરે—હાય
 મેહેલ મેહેલે વિલાપ છાયો છે, પવન શોકનો સઘળે વાયો છે;
 કળકળતાં બાઈઓ ને ભાઈઓ છેરે—હાય
 ખાંધે લટકી શી ભગવી ઝોળી, આવ્યા વઝ્ર ક્યાં ગેરૂ ઝોળી;
 હાય હુંડામા પ્રગટાવી હોળીરે—હાય
 નથી વિક્રમ ભાઈની કંઈ આશા, કીધાં કરમે એવારે તમાશા;
 એણુ ખીજાં જંગલ ક્યાંઈ વાસ્યાંરે—હાય
 ઘણી નોધારાં અમને કરોમાં, અઃતું અણુધાયું પગલું ભરોમાં,
 જોગી જીવતાં ચિત્તામાં ધરોમાંરે—હાય

(૯) હલપત ભજન. —રાગ-ભજન—

મોહન તારી મોરલીરે, વૃજનારને વેરણુ થઈ! (૨) હે....હરી.
 કોમળ સુરે કાળજી કોયું, ચીતડું ચાચું વેરણુ થઈ—મોહન.

કામ તો હવે કાંઈ ન સુજે (૨) સાંભળતા શત્રુ થઈ—(૨)
 માતા પીતા તણી લાજુ તણે, વૃંદાવનમાં ગઈ—મોહન.
 વૃજનારને વેરણ થઈ, મોહન તારી મોરલી—તારી મોરલી—(૨)
 આવા આવા કારમાં કામણ (૨) શામળા સીધા થઈએ—મોહન.
 દુઃખડા કેરા, દુંગર ડોળ્યા, મા બાપડી ટ્યો પછીએ—મોહન
 “દલપત” વ્રીહતા દેવને મળવા (૨) ગોપીઓ ગોકુળ ગઈ—મોહન
 (૧૦) મહાશ્વેતા કાદમ્બરી. —:૦:—

થઈ પ્રેમવશ પાતળીયા, મારા મનના માલીક મળીયારે....થઈ (૨)
 પ્રીતે કરેા મુખવાસ, સજનવા રજ હૃદયના વાસી
 પ્રેમદા પ્રીતજ્યોત પ્રકાશી. મારા મનના મનોરથ ફળીયારે....થઈ.
 ભાગ્યવંત કર્યો ભગવનિ મુજને, જીવન સફળ થયું માફ
 કરેા શ્રીહરિ શુભ તમાફ, મારા મનના માલીક મળીયારે....થઈ.
 (૧૧) મહાશ્વેતા કાદમ્બરી. —:૦:—

માલીકના બાળક સૌ, માલીક સૌના શ્રી જગનાથ (૨)
 કર્તા હર્તા સૃષ્ટિના ત્રૌ બાજુ એને હાથ—
 રૂણાનુંબધે આવી મળતું, બાજુનું નવ કોઈનાથી બળતું,
 જગત માત્ર તેને આધીન છે, અનાથતા જે નાથ,
 નહિ પીંડ આ પોતા તણે, પોતાનું કંઈ ના જાણવું,
 સૌએ શુભાશુભ કર્મને પોતા તણુંજ પ્રમાણવું—જગત.

(૧૨) મહાશ્વેતા કાદમ્બરી. —:૦:—

મંજરીએ મનડું મોહું રે, મન ગમતા મહારાજ,
 મારા મનગમતા મહારાજ; એ શું દીલડું અમ પ્રિયુંરે મનગમતા.
 “શું આ પુષ્પ તમને બહુ ગમે છે ?”

સાખી { “મનને તો જમતું ઘણું, મુખથી કેમ મંગાય,
“વીણ પ્રીછયે વીણ પારખ્યે, ઘટે માન મુનિરાય”

સાખી { “માણે માન ઘટે નહિ, જોવું જ્યાં દાતાર”
“મુખે સ્વીકારો પુષ્પ આ, ધરો કણ મોઝાર.”

અતિ ઉદાર દીલ તમ જોયુરે.....મનગમતા.

(૧૩) માતૃતી-માધવ. —:૦:—

નાનકડી નાનકડે નાર, બહુ નાનકડી, બહુ નાનકડી,
મારા લાલાની છું લાડકડી (૨) છું લાડકડી (૩)
આંખ તણે મટકે પટકું છું લાલને-
નાની શું સમજે બહાલાના બહાલને (હું તો ખધુંએ સમજું છું)
જાણી લાજો ભરથાર, તું બહુ માથે ચડી (૩) નાનકડી.

(૧૪) મહાન્ધેતા કાદમ્બરી, —:૦:—

શું કહું કથની મહારી રાજ, શું કહું કથની મહારી,
હું તો દેવના તાસે હારી રાજ.....શું કહું.
પરખી પારીજાનિક મેં, અર્પણ કીધું મન મહાર.
પતી તણ પરલોક સિધાવ્યા, કરી જીવનરમમ ખાઈરાજ-શું કહું
અંદેન કાષ્ટની ચિતા રચાવી, પતિ સહગમનની આશે,
શુન્ય દેહ મમસ્વામી તણો પણ, ઉડી ગયો આકાશે રાજ-શું કહું
અરખું મેં સર્વસ સ્વામીને, પ્રેમની કફની ધારી;
તણ જગત જંજાળ સર્વ હું, પ્રીતે ભળું ત્રીપુરારી-રાજ-શું કહું

(૧૫) ભરથરી. -રાગ આશાગોડી-

કામ છે દુષ્ટ વિકારી અહા પ્રભુ ! કામ છે દુષ્ટ વિકારી;
ઈંદ્ર સમાન પતિ અતિ સુંદર, અન્ધપાલથી છે ચારી અહા પ્રભુ-કા.

ત્રણસોનેસાઠ ત્યાગી એકનેજ ચાહે, તેના ચિત્તમાં છે જારી છીનાળા
ધીક બાઈ તુજને, ધીક તારી બુદ્ધિ, વિપરિત વાત વિચારી-અહા.

(૧૬) ભરથરી. —રાગ સીયાનો કનારો—

તાડણી તુજથી નથીરે જુદાઈ, શરીવદની મુખ પામું હું આંહી,
વદન મનોહર તાડું લલિતા, સૌરભ અંગ જઘન મુખદાઈ-તાડણી.
બ્રહ્મટી વિક્રમ સ્મિત અતિ વિભ્રમ, નિરખી પ્રિયા ભૂલું સરવેરે કાંઈ,
ત્રણસોનેસાઠ ત્યાગી તુજનેરેચાહુ, તુજવિણ મુજ ક્ષણ કલ્પ સમબાઈ

(૧૭) વીર કેશરી. —રાગ ગઝલ—

ખરા તે હીંદના સંતાન લહે જે હીંદને કાળે,
લહે જે હીંદને કાળે, મરે જે હીંદને કાળે.
દુભાતો દેશને દેખી, ચહે વારે ઉમંગથી;
પ્રભ કે બાદશાહોથી, જુએ જે હીંદને કાળે,
ન મોહે માયા મહોબતમાં, ન લોભે માલ દોલતમાં;
જીવન જર પ્રાણ સૌ પલમાં, તજે જે હીંદને કાળે,
યતો ધર્મ સ્તતો જય છે, કરાં યાહોમ શો ભય છે;
અમર તે થાય છે નિશ્ચયે, મરે જે હીંદને કાળે.

(૧૮) વિરવિજય. —રાગ-ગઝલ—

તમાને જો તમારાથી, તમારો દેશ પ્યારો છે,
ન તજશો ધર્મ નિતી તો, વિજય અંતે થનારો છે!
હશે જો સંપ ને સમતા, વળી કતવ્યને, દ્વિસ્મત,
તમારા ભાગ્યનો આખર, ચમકવાનો સિતારો છે !
જશે એ રાત અંધારી, ચમકતા શૌર્યનો ભાન;
જુકો યાહોમ કરી રણમાં, વિજય ડોકો તમારો છે !

(૧૯) મહાશ્વેતા કાદમ્બરી. —રાગ ભજન—

રામ ભજ તું પ્રાણીયા. તારા ભવની ભાવટ ભાગશે (૨)
 “બાલો રામ સીતારામ” પંખીડા તું જો વિચારી
 કર્મ તારા લેસંભારી, વાસના નકારી તુને રૈવ રૈવ નર્કે નાંખશે-રામ.
 મૂઠ તેં મતિ વિસારી, મતિ તેવી ગતિ તારી,
 ઉડજે સંભાળી તારી કાયા કંચનની થશે-રામ.

(૨૦) મહાશ્વેતા કાદમ્બરી. —રાગ ભજન—

રૂપે શું મન રાચોરે, કાયાનો રંગ કાચોરે ભગવાન ભજો (૨)
 હાડમાંસને રૂધિર ભરેલું, મઠયું ચામડે અંગ, (૨)
 ગંદા દેહનો ગર્વ નકામો, કાયાનો રંગ પતંગ,
 ભરૂં નો નહીં સાચોરે કાયાનો રંગકાચોરે ભગવાન, —

(૨૧) પ્રિદ્વમંગળ ઉર્ફે સુરદાસ —રાગ, ભજન—

વિષય વાત મમ માન તજીને; કૃષ્ણ ભજન તું કરવા દે,
 ધમ પ્રતિએ ધરણીધરનું, ધ્યાન ધૃતિથી ધરવા દે.
 અધમ પાણાને અલગ રાખી, ભંડાર ભકિતના ભરવા દે,
 નટવર નામનું નાવ મળ્યું છે, તો ભવસાગર તરવા દે !
 નાશવંત નર નામ છાડીને, અક્ષય વરને વરવા દે—વિષય ૦

(૨૨) પ્રિદ્વમંગળ ઉર્ફે સુરદાસ. —:૦:—

દાસ પરે દયા લાવોરે, દયાળુ દેવા, દાસ પરે, દયા લાવો.—ટેક.
 સંસારે સંબંધ ત્રોડી જીવ આપ ચરણે જોડી,
 હુતો બની જોડો, બાવો બાવોરે—દયાળુ.
 આંખો વિના સંકટ આંખું, ખાડામાં ગોથા ખાઉં,
 વારે અવિનાશી આવો આવોરે—દયાળુ.

(૨૩) ખિલ્લમંગળ ઉર્ફે મુરદાસ —:૦:—

આ તારાં વચ્ચનો સારાં, સ્નેહે સાંભળતાં.
શાન્તિ પામ્યું મન માઈં રે આજે—આઠ
જગની જંબળમાંથી બળતો બચાવ્યોજી,
ધન્ય ગુરૂ ચીન્તામણી, ધાઈં રે આજે !
લકિત લગવાન કેરી કરતાં હમેશાંજી,
થવાનું ત્વરાએ શુભ તાઈં રે શાશ્વત—આ તારાં.

(૨૪) વીણાવેલી. —:૦:—

અરે શું માનવનો અભિમાન, પલકમાં ટળી જશેરે,
ખરે જેમ પીપળ ઉપર પાન—પલકમાં ખરી જશેરે.
પલકમાં ખરી જશેરે—માટીમાં મળી જશેરે—અરે
ઘડી જીવતરમાં ઘડી એક સુખની ના.....રે નથી;
મૂઠ મમતમાં તોયે મરતા આ આ.....રે મથી.

પામર નર નાદાન.....અરે શું.

કાયા કલેવર કારમું છે ગંદકીનો ઘાડવો;
સમજી જને સમજી જઈ અભિમાનને વણસાડવો.
અભિમાન પ્રણિધરને નહિ દુધ પાઇને પેઘાડવો,
સવણ સરિખા રાજવીએ લીધા નથી કંઈ લાડવો.

(૨૫) વીણાવેલી. —:૦:—

કાયા કાચો કુંભ છે, જીવ મુસાફર પાસ,
નારો ત્યાં લગી બળજે, જ્યાં લગી શ્વાશોશ્વસ;
સદા સંસારમાં સુખ દુઃખ સરખાં માંની લઈએ,
રાખે જેવી રીતે રામા રંગે તેવી રીતે રહીએ—સદા.

સાખી { પોંપળ પાન ખરંતાં હુસ્તી કુંપળીઆં;
 મુજ વીતી તુજ વીતશે, ધીરી બાપુડીઆં.
 દશાના ઢંગ રુતુના રંગ જેવા દેખી લઈએ—સદા.

સાખી { કદી મેહલો ને માળીઆં, કોમળ છપ્પર ખાટ;
 કોઈ દીન એવો આવશે, ભુજ્યે ન મળશે ભાત—સદા.

(૨૬) ઉદયભાણુ. —:૦:—

મન માયાના કરનારાંરે, જરી જેને તપાસી તારી કાયા,
 પુછી જેને તું પંડિત પુરાણારે, કોના અમર છે લેખ લખાણા.
 કાચી છે કાયા આ માટીની માયા, છે માટીના ખેલ બનાયા;
 શાણા તો સમજી અલગ થયા, પણ બાલક બિચારા લપટાયા.
 લાખોની પાંખો ગઈ છે પીંખાઈ, જેણે મૂછપર લીંખુ ઠરાયા;
 કાળના કોંવાડેથી કોણ બચ્યું છે, ભલે રંક કે હોય મહારાયા.
 અંધ્યાના જેવા રંગ સોનેરી, વંધ્યાને લાડ લડાયા;
 જેબનને તન ધન તેવા સમજવાં, પાણીમાંના પડછાયા.

(૨૭) અરુણોદય. —:૦:—

તમે જે જો ન વાયદા વીતાવજો,
 પીયું પહેલી પેસેજરમાં આવજો;
 હાર તોરાથી સ્વાગત શોભાવજોરે—પીયું.
 સિલ્કની ઢીનાર કોઈક વાયલ આછેસં,
 કોઈક નવા નાટક ના અચ્છા ઓપેરા
 થોડા હેન્ડબીલ હેરઓઇલ ના લાવજોરે—પીયું.
 એક હારમોન્યન પેરીસનું લાવજોરે;
 આવવાનો તાર મને આગળથી આપજોરે,
 તમે સામા સ્ટેશન પર સીધાવજો—પીયું.

(૨૮) લીલાવતી.

—:૦:—

અરજ સાંભળોને સરકાર મુજને ગાંઠતી નથી ધરનાર. (એ ટેક).
 અગીયાર વાગે ઉંઘમાંથી ઉઠી, તરત તડકે જાય;
 દાતણ કયાં વિના મોગરીને મુળા ખોળામાં લઈને ખાય.—અ.
 વાંકું ચુંકું બોલી વઢવું ને રડવું, પુચ્છડ રાંડને રોજ,
 ઘરમાંથી ગોળ ઘી ચારી ખાવાની, ખોટી પડી છે ખોજ.—અ.
 ખાડા પાટોશીને ડોશી ડોસાથી, લડી ચુકી લાખવાર
 પોતાના બાળકને નિત્ય બજુડે, મારે મને પણ માર.—અ.
 રાખના ઢગલામાં ફેરા પડ્યા જેવું, રાંડના મોઢાનું રૂપ,
 ભુત ભડકામણી મારે કુભારજી, ભડકી મરું છું રે ભુપ.—અ.
 મુગરીના માળા અરખું છે માથું, વેંત વેંત લાંબા વાળ;
 ખણતાં જુવેના ટોકળા ખેરવે, પરસેવાની પડનાળ.—અ.
 હોળી દીવાળીએ નહાવાનો નેમ છે, વડીચતુર છે વહુ,
 અંગે ઓઘરાળાને લુગડામાં લીખો મારવાડ કેરી મઉ.—અ.

(૨૯) સંગીત લીલાવતી. —:૦:—

લાજ છોડી છેક તેં છેકેલ છોકરા, આપની તેં આબરૂના કાંકરા કયાં.
 આવી છે દીવાળી હોળી હુધ્યામાં બળે, જઈ છું. વહુને
 તેડવા પણ દા'ડો શો વળે. લા.
 સે....સાસરામાં જાણે છે જમાઈને સહુ, માટે નહિ મોકલે
 વેવાઈ તો વહુ. લા.

સ....કરવાને વીવેક લોકે લાજથી જવું.....
 જો.....ગાડી જોડી લાગ્યો ખોટી કયાં સુધી થવું.

(૩૦) પૃથ્વી પુત્ર. —:૦:—

માળા મોતીડાની મોંઘી મંગાવજે,
કંથ કોડીલા કંઠે પહેરાવજે.
ચોળી કુસુમી રંગે રંગાવજે,
સાડી મુંદર શરીરે સોહાવજે.
હોંઝિલા હીરાની બંગડી બનાવજે.
કોમળકર કુંદનને કંકણે દીપાવજે,
હાર હીરા માણેકે મઢાવજે.—માળ.
નીત્ય મીઠ મોજનીયાં લાવે જમાડજે,
આછાં આછાં પુલડાંની વેળી ગુંથાવજે.
સદન વિજળીની જ્યોતે સોહાવજે,
મીડાં જોખનનાં જાંબુ ખવરાવજે.—માળ.

(૩૧) વીરકુણાલ —:૦:—

હું આપણે તું કોડીયો જોડી વીંછીને સાપની,
મીઠા ટોસીને પૂછવું છે બુદ્ધિ કોઈના આપની ?
કાયદો પૂછી શકે નહિ એવી વિદ્યા આપણી,
કાયદેથી બોલી ફરવું છે બુદ્ધિ કોઈના આપની ?
માથાંઓ સુડી મૂર્ખના પહેરાવી ટોપી આપની,
કહેવું અમે શું જુલૂંચે છે બુદ્ધિ કોઈના આપની ?
પોઠેલો સહુ સંસાર અહીં પરવા કરે ના પાપની,
શ્રી કૃષ્ણ ગીતામાં કહી મયા છે બુદ્ધિ કોઈના આપની ?

(૩૨) વિર કેશરી. —:૦:—

આપ પાપડવાડીમાં પધારજો લેહરીલાલ,
મંદીરની સામે મકાન છે, નીચે દેશી દાડની દુકાન છે.
રંગરંગીલા ચાલ મારી પાડોશમાં તુલસી ક્યારાનું નિશાન છે.
છબમાં ! તુલસીના આડનું નિશાન છે-લેહરીલાલ.
અખંડ ને અભંગ આજ સાંજ પહેલા પધારજો.
હડતાવાળાનું તોફાન છે, જ્યાં હડતાગવાળાનું તોફાન છે-લેહરીલાલ.
જોખમ ભરેલું કામ પુરી પચાત છે, ધાસ્તી છે ! આફતમાં
જન છે, મારા બાપ ધાસ્તી છે-લેહરીલાલ.

(૩૩) ખલિરાજ. —:૦:—

આનંદ મંગળ ગાયો, પરણાવી લેશુ લહાંવા;
મારી વેવાણુ રસીલી જોડી શોભશે.
નિરખી કન્યા કહેશે, મુખ જોઈ તાકી રહેશે-મારી.
વાહ ઠીક મળ્યું છે ટાણું, એક લુલું ને ખીનું કાણું;
મળી વેવાઈને વેવાણું, ફેરા ફેરાવેને ઝટ-આનંદ.
પ્રહાક્રિયા તમે જોશે, હોળીને દહાડે રોશે;
કેવી જાન જોડી હું આવું, દુનિયામાં ડાંકો વાગશે-આનંદ.
તડાકીયા કહું તમને, અતિ ઉમેદ મનમાં અમને;
વાળાં વગડાવું જો જો, ફરશુરામનો ફડાકો-આનંદ.

(૩૪) અહલ્યાબાઈ. —:૦:—

રાજ સમી સાંજના આવજે, સામી સડકપર બંગલો,
મીઠા મહેમાન આજ આવજેરે—સામી૦

પ્રીતિ સરવરની પાળે પાતળીયા,
અમીરસ પીંજે પીવરાવજેરે—સામી૦

કાયાને ક્યારડે પહેકે કસ્તુરી,
દહેરખડાં લુટજે લુટાવજેરે—સામી૦

(૩૫) અહલ્યાબાઈ. —:૦:—

મને એવો પરણ્યો ભાવે, બોલ્યું સાંજે લાડ લડાવે,
નોકર થઈને નમતો આવ. લાગે પાય, પાય, પાય,
મનગમતાં વસ્ત્રા લાવે, હીરા મોતીડા મંગાવે,
પ્રેમે પ્રીતિરસ પીવડાવે, ચિતડું ચૂચ, ચાચ, ચાચ,
મીઠી બંસી હું—એ મણીધર, મધુર નાદપર ડોલે,
નયન ઈશારે થનથન નાચે, ખમા, ખમા, કહી બોલે,
નમતો જાય, જાય, જાય,

{ ભલે મેઘ એ હોય શ્યામ હું વીજળી થોડી થોડી,
કામણગારાં કૃષ્ણ, ઝાણીને, બનુ રાધીકા ગોરી—જોડી,
જીગતી થાય, થાય, થાય.

{ ધોળે દિવસે રાત કહું તો, હાજી હા જે કરતો,
બની દીવાનો રૂપ રંગમાં પાછળ પાછળ ફરતો,
હંકહોવે ધણી; તો તેવો જોઈયે, લાગે પાય, પાય, પાય.

(૩૬) આનંદ લહરી. —:૦:—

હું છું નખરાળી નાર, સામું ન જોશો લગાર-હું છું.
 નખરાંએ કંઈકને ઘાયલ કર્યા છે, મૂર્છા પામ્યા છે હજાર-હું છું.
 વાંકી ભમ્બર મ્હારી કામણગારી, નેણ જાણે ખંજરની ધાર-હું છું.
 સ્હામું જોશો તો પોક મુકી રોશો, બનશો બેઅક્કલ ગમાર-હું છું.

(૩૭) મુદ્રા પ્રતાપ. —:૦:—

બહુ ધીરજના પ્રજા મીઠાં બેન, ધીરજના ફળ મીઠાં છે;
 કહેઞ્જતુ વિણ ફળ કયાં દીઠાં, બેન ઞ્જતુ લવણ ફળ કયાં દીઠાં છે.
 તરૂવર તહાં તરૂવરની છાંયા, કંથ તહાં કામનીની કાયા;
 જન બહુ મથન કરીને થાકે, ઉતાવળે આંખા નવ પાકે.
 મન કરીએ ન અજાઠાં બેન-ધીરજ.

(૩૮) અહલ્યાબાઈ. —:૦:—

પીટયા મરજે મા ને બાપ જોડયું કજોડલુરે
 સુવા મોટા ઘરમાં આપ જોડયું કજોડલુરે
 રંગ ન જોયાઢંગ ન જોયા જોયું ન રૂપ કરૂપ
 કાળમીઢને આપી કપુરી કરમે લખીયો કૂપ
 મને વળગાડયું એ પાપ-જોડયું કજોડલુરે
 સુકયો કાગજડાપર કાપ-જોડયું કજોડલુરે

(૩૯) માલતી માધવ. —:૦:—

હ્યો સુંદરી સુમનની માળા, જઈ કહેજો પ્રણામ હમારા,
 માળા નહિ પણ વરમાળા, સુંદર વર ઓ....શરમાળા

સુખ દર્શનથી મન ચોરી (૨) ચિત હરી ગઈ બાળ ચકોરી,
તમે કિશોર એ નવલ કિશોરી, મટકે મોહ્યાં મટકાળા....ચ્યો.

(૪૦) સાગર રીતા. —:૦:—

કુંવારું રહેવું ઘણુંજ સ. : બળ્યું પરણવાનું, કાકાજી બળ્યું પરણવાનું,
સારો ધણી એ નહીં મળે તો જુગ જુગ રડવાનું;
કાકાજી જુગજુગ રડવાનું.

પ્રેમથી રમાડું તને વહાલી હંમેશાં, ખાલી તું શીદ અકળાય;
ઓ વહાલી ખાલી તું શીદ અકળાય;

ભાણીયા દીકરા મુંઝો મરી રહે, નહીં તો પ્રજેતો થાય;
ઓ કાકા તમારું નખખોદ બાય.

મેનાં તું ક્યારે હવે મારી થાય....નહીં તો....કુંવારું

(૪૧) અરૂણોદય. —રાગ-ગઝલ-કંવાલી.

વહાલા કહું વહેવારની, જે વ્રાત આ અમૂલ છે,
અભિમાનથી ન સાંભળો તો, આ તમારી ભૂલ છે!

મન માન્યું મળતું નથી, કોઈને બધુંય સંસારમાં,
આમીમાં આમી જોળવી, એ તો તમારી ભૂલ છે.

કાળા છીએ રંગે અમે પલુ, કાળજાં કાળાં નથી,
તેનીય કીમત ના કરો તો, આ તમારી ભૂલ છે.

છોડી અમે શ્રી રામને, જપીએ તમારા નામને,
તોએ ન રાખો નેડલો, તો જીવતર અમારું ધુળ છે.

મીઠા અમી આપો નહીં, તો આહ એ શા કામનો,
આ' પાઈ બાળો કાળજાં, એ તો તમારી ભૂલ છે.

(૪૨) માલતી માધવ. —:૦:—

ભાભી મારાં ડાહ્યા ડમરાં, શા માટે શરમાવો, તમે શા માટે રીશાવો,
ઓ નારી નણદલ આવો.....આ કેણુ ?.....તારો પ્રાણુ ?
હવે શા માટે શરમાવો (૨).....ઓ.....

(૪૩) વીર કુણાલ. —:૦:—

હું મદમાતી, ભુલામણીને નામે પંકાતી,
કોઈ દેહરી જોઈ લજવાતી, હું લચક છપી લેખાતી.
ભર જોખનમાં ઝાલા ખાતી, દેવદર્શને જાતી,
નીરખી કૈકની અંતરકળીઓ, ખીલીને કરમાતી,
રશથી છઠ્ઠકે મુઠ્ઠ છાતી.

(૪૪) એકજ ભુલ. —:૦:—

મને ભાગીને ભરમાવીરે મા, કેમ કહું !
અણુસમજાને ફેસલાવીરે મા, કેમ કહું !
મારી પાસે પાસે આવે, છાની વાતો સાંભળાવે,
મારૂં દીલ લલચાવે, પેલો ગરજ;
ખ્યારી કહીને ગોલાવે, એની પાસે કેમ ફાવે,
એ તો સાંભળે ન એકે, મારી અરજ;
છાતી-માં-તો અરરરરર અરરરરર થાયરે. મા કેમ કહું-મને.
એના મોઢાંની મીઠાશ એ તો જાણે નાગપાશ,
પછી હોય કે ન હોય મારી મરજ;
કરે પરાણે એ પ્રીત, એતે ક્યાંની હશે રીત !
થઈ ખેશે ધરાર મારો વરજ !

(૪૫) છત્રવિજય —:૦:—

આશીષ બાપુ આપો, અહીંઆંથી વળે માપો,
 મારા રાજા આલાકી આનું નામ છે.—
 તાલ કેવો કીધો? ભગલા દગો તેં લીધો;
 આ સિંહ તજો આલાકીથી શીકાર પડાવી લીધો.—મારાં
 ભોગ લાખ્યા મારા, મેં ભગલાને ઘરમાં ઘાલ્યો.
 ગોટાળો ગંભીર કર્યો, ને ખુલખુલ આ લઈ આલ્યો.
 (વાહુરે મારા બલાલા-લટકાળા દહેરી લાલા)
 કેશર શીદ પડે છે આળા? તમને લઈ જાય મોટરવાળા-મારાં

(૪૬) સુર્યકુમારી. —:૦:—

સોહામાળી સ્વર્ગની વાટ, એક દીન સોહાવળે હોરાજ,
 રસિલા અમરાપુરીના ઘાટ, એક દીન સોહાવળે હોરાજ.
 મૃત્યુ લોકનાં મનુષ્ય ક્યાં, ક્યાં અમરાપુરી ઘાટ,
 અઘટીત-ફહો એ કેમ જાને, વસમી વીકટ એ વાટ.
 મુગટમણી તમે રાજસદનના, પારીજાત તમે નંદનવનના;
 રાજવંશી દેવાંશી રસીકવર, પ્રિયજ્યોત પ્રકટાવી પરસ્પર.
 મેળવવા અંતરમાં અંતર, સ્વગ અમારું સોહાવળે હોરાજ.

(૪૭) રાજા શંભાળ. —:૦:—

રાજા તારા ડુંગરીઆ પર, બોલે ઝીણા મોર,
 મોર જો બોલે પપૈયાં બોલે, કોયલ કરેરે કલશોર (૨)—રાજા.
 માઝમ રાત વીજલડી. ચમકે, છાઈ ઘટા શી ઘનઘોર (૩)—રાજા.

સાખી { કેકિલ કલરવ તું કરી, બળતીને નવ બાળ,
હુ સુતી પિયુ વિરહમાં, હેડે ઉઠે બાળ.
બાઈ“મીરા” કહે પ્રભુ ગીરધરનાગર, તું મારા ચિતડાને ચોર-રાજ.

(૪૮) અશ્રુમતી. —રાગ-ગરબો—

શ્રું નટવર વસંત થેઈ થેઈ નાચી રહ્યા
નાચી રહ્યા જગ નચાવી રહ્યા-શુ૦

સાખી { કોયલ મધુર મોરલી બની, છેટે નટવર કાન,
વિરહ ઘેલી ગોપી ઘણું, તજી નિકળી અભિમાન.

રસિઆ વિનાની બની બાળા ઓ ખડાવરી,
વેણું વસંત ચિત્ત વિધી ગયો-શુ૦

સાખી { શીતળ સુખકર પવનની, હોર ધુમે ચાપાસ,
જાણું રાધા કૃષ્ણજી, રાસ રમે છે ખાસ.

વિધ વિધ પખીના વેણું, ધુધરી ધમકેરે,
મહિ મહિં મેનાના નાદ, ઝાંઝર ઝમકેરે,

સાખી { નવપદલવ વાઘો ધરી પચરંગી શીર પાઘ,
કાગ લાગ સાધી રમે, મદનરાજ મહાભાગ્ય,
હોર લાલાથી રમે લલનાઓ લાડમાં,
પ્રીતિ ગુલાલ લાલ છાઈ ગયો-શુ૦

(૪૯) બલીરાજ. —:૦:—

છાને કહેતા છકેલી, રંગીલા મને છાને કહેતા છકેલી,
હુ તો જોળનમાં ઘેલા બનેલી—રંગીલા મને૦

બાગબગીચાની સહેલ બહુ સુંદર, જાણે શું ઘરમાં ગોંધેલી,
બદામી ફલવોને ધારી જલેળી, તાજ તાજ ખાઈ પહેલી—રંગીલા.

સાટીનની સાડીઓ કસળી ભરેલી કોર,સ્વપ્ને નહિ કોઈએ દીઠેલી;
પોલકાંને ચોળીઓનો પાર નહિ મારે, લટકેથી લુંટી લાવેલી-રં
નવસેરા હાર સાચા મોતીના સુંદર, બંગડીઓ માણેક મઢેલી;
લુમણાંને જુમણાં લાડવઘ પહેરતી, વિદ્યા હું પાકી ભણેલી-રંગીલા-

(૫૦) કંસવધ. —:૦:—

કાનુડા તારી કામણ કરનારી, વૃજમાં વાંસલડી વાગી,
મીડી ને વળી મોહક, મન વશ કરનારી—વૃજમાં.
મન વશ કરનારી, સ્વર સુણતાં લાગે સુખકારી;
હું ઘેલી, (૨) તમ વિણ થઈ છું ગિરધારી—વૃજમાં.

(૫૧) બોડાણો. —કબીર ભજન—

તારી ધીરે ગાડી હાંકોરે, મેરામણ ગાડીવાળા,
તારી મજરે ગાડી હાંકોરે, મેરામણ ગાડીવાળા;
ઘોડા છુટયા થાનશે, પીછે પડી પોકાર,
દશ દરવાજા બંદ હુવા, તોળી નીકળ ગયા અસ્વાર-તારી
ગંગા કીનારે ઘર કસી, અને નહાવે નીરમળ નિર,
આખ્યા વિના શું પામીએ, તે કહી ગયા દાસ કબીર-તારી

(૫૨) અરૂણોદય. —આબાદીનો ઉપાય—

આહો જો ભારતના સંતાન, જગતમાં ભારત આબાદી,
—તમે અંગે ધરો ખાદી.

દેશ ઉદયની તજો નિરાશા, હવે બનો આશાવાદી,
વિદેશીનાં તમે મોહંતજ્યાં નહો, કરી દેશની બરખાદી;
કલંક કાળા દુર કરો એ, પાવન કર પહેરો ખાદી.

“આ દેશ ભારત વર્ષ છે, જ્યાં પ્રથમ અરુણોદય થયો,”
 “અસ્તાચળે તમ ભાગ્યનો ભાનુ અરે આળે ગયો.”
 “પ્રાચીનકળા મંદીર તમારું, તેજહીણુ દેખાય છે,”
 “કારણ તમારી સંપત્તિ, પરદેશમાં વહી જાય છે.”
 લોકમાન્યના વીર વ્રતની, કંઈ ધરે ઊરમાં યાદી,
 —તમે અંગે ધરો ખાદી.

(૫૩) સુરદાસ. —રાગ ભજન-પદ—

નાથ કેસે ગજકો બંધ છુડાયો, પ્રભુ એહી અચરજ મોહિ આયો-ના.
 ગજ ચોરગ્રાહ લડત જલ બીતર, લડત લડત ગજ હાર્યો,
 જવજર શુંઠ રહી જલ ઉપર, તળ હરી નામ પુકાર્યો-ના.
 સવરીકે જોર સુદામાકે તાંદુલ, રૂચી રૂચી ભોગ લગાયો,
 દુર્યોધનકો મેવો ત્યાગી, ભાજુ વિદુર ઘર પાયો-ના.
 પેઠ પાતાળ કાળી નાગ નાચ્યો, કાલુધર નૃત્ય કરાયો,
 ગીરી જોવરધન કરપર ધારી, નંદ ઘર લાલ કહાયો-ના.
 અગાસુર માર્યો, બગાસુર માર્યો, દાવાનળ પાન કરાયો,
 સ્થંભ ફાડકર હિરનાકંસ માર્યો, નરસંગ નામ ધરાયો-ના.
 અજમેલ ગજ ગુનકા તારી, દ્રૌપદીકો ચિર પુરાયો,
 પર્યપાન કરતાં પુતના મારી, કુબજકો રૂપ બનાયો-ના.
 ખોલ કોટડી ખ્યાદલ ધાયો, ગરૂડકો નાહિ જોલાયો,
 છુટો નહી રાધાજીકો કંગન, ઓ બલ કહારે શુભાયો ના.
 જોગી જીનકો ધ્યાન ધરત હે, ધ્યાન ધરત નહીં આયો,
 “સુરદાસ” પ્રભુ તિહારે મીલનકુ, જસોદાકી દેન ચરાયો-ના.

(૫૪) શ્રી ભોજભગત કૃત. —ચાખખો રાગ ભજન—

મુરખે નાર કુભારજી આણી, એનું ઘર કર્યું ધુળધાણી.—(ટેક)
 પાંચ મણની લાપસી ભરડી, મણની ભુંજી ધાણી;
 ઘીનાં ઘાડવા ઘોળી નાંખ્યા, દુધમાં નાંખ્યું પાણી—મુરખે.
 વાર પરવે પૂઠવાડ કરેને, કલેશ કરે જાણી જાણી;
 છોકરાંને માથે છણકાં કરેને, ચૂંટીઓ લે તાણી તાણી—મુરખે.
 ખરે ખપોરે રસોઈ નીપજાવેને, રાતે જાતી પાણી;
 છોકરાંને મારી મારી સુવાડે, ઓલાવા રાત જાણી—મુરખે.
 ટાઢું શીળુ કંથ આગળ ઝાંસે, મરે જ્યારે ભૂત તાણી;
 સાંજ પડે ઘેર ભટકીને આવી, ઉપર જાતાં રીશાણી—મુરખે.
 પટીયા પાટી આંખ આંજી આડડે, સાસરે પીયર ન સમાણી;
 “ભોજભગત” કહે ગુરૂ પ્રતાપે, કિતરેલ નાર શીઠ આણી—મુરખે.

(૫૫) કનકતારા. —:૦:—

મય તો મારવાડકો જાનીયોરે—ખમ્ખઈ શહરકો આયો.
 મારવાડસે નિકડ્યો જળતો પાંઉમે નહીં થો જુતો,
 ઘામલેટ (લે—વાસલેટ)કી ફેરી ફરીને પાંજરાપોળમાં સુતો.—મ.
 ખ્યાજ બટાકો ધંધો કરીને પૈસા પાંચ કમાયો,
 આધી આધી જમે કરીને, લાડીજીકો લાયો.—મયતો.
 લાડીજીકો મુખડો ઘોલો, મોરે મનકો લાયો,
 લટક મટક કર ચાલી જાણે, મોરો જી લલચાયો—મયતો.
 (અયે ! રામ રામ જીયો લાઈ ગંગારામ દીયા દાન છુટે ગ્રામ
 —તાંબા દાન—પીતળ દાન.)—મયતો.

(૫૬) વીર કુણાલ. —રાગ-ગઝલ—

સમય જો હોય સારો તો, સકળ સંસાર સારો છે,
 સમય સારો સિધાવ્યો ત્યાં, નહીં સંસાર તારો છે.
 સમય પર જે મહારાજ, સમય પર તે ધરે ભગવા,
 સમય પર ખાય તે ધક્કા, સમયનો રંગ ન્યારો છે.
 ચડે વાદળ ચડે ભરતી, ચડે જોખન વધે લક્ષ્મી,
 ઘડીમાં તે પડી જતાં, સમયનો રંગ ન્યારો છે.
 સમય સારો ન સાડું જે, કહે તે સહુ ગમારો છે,
 અભાગી ખાય તે ખત્તા, સમયનો રંગ ન્યારો છે.

(૫૭) પૃથ્વીપુત્ર. —:૦:—

નવીન પ્રેમરસભીની મૃગનયની ભાન તું કયાં જુડી આવી,
 શાણી સલુણી મદન મદમીણી કાણે તને ભરમાવી જડેન-ભાન.
 સરવર તટપર જલકીડાએ સહજ સખી એ તો આવી,
 ચંપક છાંયે ઉભી રહી એને ભોગીએ ભરમાવી.
 અરસપરસ અમ આંખ મળી મને લોચનીએ લલચાવી-ખેન.
 માર્ગે જતાં મળ્યો મધુકર નિકટ ગઈ અણુજાણી.
 મહાભર રસીકા રસ લૂંટતા, રસ ઘેન મહીં ઘેરાણી,
 મનગમતાની મોજ મજામાં પુલ વેણી વીખરાણી-ખેન.

(૫૮) છત્ર વિજય. —:૦:—

અલી નયન ખાણુ કયાં વાગ્યાં ?
 મનના મુગ્ધ ભાવ કયાં જાગ્યા ? સાચું જોલ જોલ જોલ,

કોણુ રસિકવર મળ્યા પરસ્પર કયાં હૃદયે અનુરાગ્યા ?
 લોચનીઆં મહધેરા તલસે અધર સુધારસ તરસ્યાં,
 વસીકરણુ કોણુ કીધાં આ, બહાલ કહે કયાં વરસ્યાં ?—સાચું.
 લાલ કોણુ ને લગની શાની, હજી હું બાળ કુંવારી,
 ચાલાકી મુકી દો ચતુરા, જાણી ઠગાઇ તમારી.

(૫૯) સત્ય પ્રકાશ. —:૦:—

બાઈ હું તો પરણી તોય કુંવારી;
 મને મળ્યો વૃદ્ધ ભરથાર, મારો એજો ગયો અવતાર—બાઈ.
 સાસુ સતાવે નણુંદ ડરાવે મહેણાં સહુ સંભળાવે,
 કબ્બેડલાંની કહાણી કહી મને પાડોશણુ શરમાવે—બાઈ.
 કુવે તળાવે પાણી જાઉં ત્યાં લોટો પાછળ આવે,
 “નવી કાકી કયાં ચાલ્યાં” કહીને; પીટયા મને બોલાવે—બાઈ.

(૬૦) ભિખ્મ પીતામહ —:૦:—

જખમના દરદો જખમી જાણુરે, વિણુ જખમી શું જાણુ,
 મરદના ઘા તો મરદ વખાણુ, કાયર શું જાણુ.
 ઓ બાઈજી..... કાયર શું જાણુ,
 આમ્રુ સ્વાદમાં કોકીલ માણુ મૈના દાડમ દાણુ,
 હરખી હરખી હંસ કમળના કોમળાં તંતુ તાણુરે;
 બગલા શું જાણુ.....ઓ બાઈજી.....જ
 પતિ પત્ની માણુ રતીરશમાં કામદેવને બાણુ,
 શું સમજે તે જોગી જન્મનાં, જે જગ મીથ્યા જાણુરે;
 જાણુ તે જાણુ.....ઓ બાઈજી.....જ

(૬૧) વૈરાટપર્વ. રાગ-ભજન.

કાયા માયા કોઈકી નાહીં ભાઈ, સખ કહેતે હંચ અપની અપની.
 સત્ય જુગમે હરીશ્ચંદ્ર ભયે રાજા, સત્યકી સત્ય કહી,
 એક સત્ય કે કારને ઉને કાયા બેચ દહી!
 ત્રેતામે રાવણુ ભયો રાજા કંચન કોટ સહી.
 એક લક્ષ પુત્ર, સવા લખ સાતી, વાકો લકડી નાહીં મીલી?
 પ્રાન વાયુ જળ ઉડ ગયા તનસે, માયાબી મીટ ગઈ,
 ઈસ દુનીયામે વોહી નર ભુલા, જીસને કાયા અપની કહી.

(૬૨) સંસાર નૌકા. —:૦:—

શ્યામ ઝુલે હીંડોળા કુંજન બનમે ! કુંજન બનમે મધુ બનમે.
 લતાએ પુષ્પોકો, ઝુલેમે કયા ઝુલાતી હંચે ?
 પવનકે ઝોકોમે કયેચી, મુગંધ આતી હંચે ?
 ચમનમે ઝુકતે શાખે સમા દીખાતી હંચે ?
 મદનકો ગોદમે લેકર, એડ સખ રમાતી હંચે ?
 ખસ ગઈ સાવરી સુરત એડ નયનમે ?

(૬૩) પૃથ્વી પુત્ર. —:૦:—

લોકો કહે છે કૃષ્ણ કર્તા, અકર્તા સાક્ષાત છે;
 તો ધ્યાન દઇને સાંભળો, આ અન્તયખીની વાત છે.
 ખાંડવને ખાજ્યું અર્જુને લંકા હતી સોના તણી;
 હનુમાનજીને પૂંછડે, ત્યાં આદર્યો ઉત્પાત છે.
 ખાજ્યો નકામો કામને, બેભાનમાં શ્રી શંકરે;
 દારિદ્ર જગતું બાળવા ના કોઈની તાકાત છે.

આ કોલસાનો ભેદ એ, દારિદ્ર ખાળો દેશનું;
 ને કૃષ્ણથી એ ના બળ્યું, તો અન્નયખીની વાત છે.
 પ્રહરપતિ સમ વિદ્વતામાં, વિપ્ર આ સાક્ષાત છે,
 ઉલટા તણું સુલટું કર્યું, એ અન્નયખીની વાત છે.

(૬૪) સુરદાસ કૃત. -ભજન રાગ પદ-

કે'વું તે વાશે વહાણું, ઘેલા પ્રાણી કેવું તે વાશે વહાણું-(ટેક)
 લાડીને લાવું પુત્ર પરણાવું, કાલની વાત ન બાણું-ઘેલા.
 બળીરાજ કહે લેઉં ધન્દ્રાસન, યજ્ઞ ક્રીધા નબ્બાણું-ઘેલા.
 જગત જુગદીશ ના ઓળખ્યા, કાણું એક ન રહેવાણું-ઘેલા.
 કાયા જુડી માયારે જુડી, જુડું તે ઘર કેરું નાણું-ઘેલા.
 “સુરદાસ” કહે તમે હરી ભજી દ્યો, ઓચિંતું આવશે આણું-ઘેલા.

(૬૫) નંદ-ખત્રીસી. -સત્ય શેત્રંજ ?-

ગંગાજળ નિરમળ સમુ, શુદ્ધ પવિત્રજ સાર,
 તેવું કુળ ને માહરું (તો) પડ પાસા પોખાર.
 હંસ ગયો સરોવર તીરે દીકું અમૃત સાર;
 પીધા વીણ પાછો ફર્યો, (તો) પડ પાસા પોખાર.
 સત્ય ચુકે ને સાધવી, ધરા ન ઝીલે ભાર,
 તે ગુણ હોયે મુજ મહીં (તો) પડ પાસા પોખાર.
 નાગ મુખે અમૃત ઝરણ ચોર કને ભંડાર,
 કામી પાસ રહે કામની (તો) પડ પાસા પોખાર.
 મીઠો આંખો સર્વદા, ઉત્તમ ફળ દેનાર,
 સત્ય અસત્ય ઠરે નહિ, (તો) પડ પાસા પોખાર.

વિમળ કમળ વિલોકીને, જામર ગયો તે ઠાર,
 દીકું પણ અડક્યો નહીં (તો) પડ પાસા પોખાર.
 અહલ્યા સીતા દ્રૌપદી સતી ખરી નીરધાર,
 તેવું ચિત્ત જો માહરૂં (તો) પડ પાસા પોખાર.
 ભુખ્યા આગળ જો ધરે, ઉત્તમ ભોજન સાર,
 ખાધા વિણ ઉઠે નહિ (તો) પડ પાસા પોખાર.

(૬૬) આનંદલહરી, —:૦:—

પાધરે પંથે જા ગુમાની ! પાધરે પંથે જા.
 સુંદરી સામા જોઈ જાહુગરી આંખના ન કર ઘા;
 રસિયાજી ! આવી નાનુક વયમાં અવળા લક્ષણ આ.
 હુઠીલા ! પાધરે પંથે જા, રસિલા ! પાધરે પંથે જા;
 વાત કરૂં જરા છાતીયે આંખ, કે ચુંબન આપું હા.
 હંત હંમે એવા અધરામૃતની, સાફ ઘસીને ના;
 છોગાળા ! પાધરે પંથે જા, છખીલા ! પાધરે પંથે જા.

(૬૭) રાજતિલક. —:૦:—

ખની મુંઝની શેઠાણી, હું મોટરમાં ફરું,
 તું પહેરે જો આ ખાદી, તો હું કબુલ કરું,
 ખનું પાટણની પટરાણી, રે હું મોજ કરું—ખની.
 થોડા ગાડીઓ મંગાઈ, વાડી ખંગલા અપાઈ,
 પણ ખાદી તો પહેરાઈ, તને મંજરી
 સાડી ફેશનેબલ લાવો, મ્હારૂં મનહું મનાઓ—
 વળી એરોપ્લેન મંગાઓ, આપી વરદી

ઉઠે અદ્ધર સરસરસર ફરસર જાયરે હું તેમાં ફરું—બની.

ખેરો હોંસે હોંસે ખાદી, ખ્યારી એમાં છે આખાદી,

મળે આબદી ને જાય તહારી શરદી,

પૂરો મહારા અભિલાષ, મીનો મહારી પ્રમાશ

મહારું દીલહું બનાવી દીધું દરદી—બની.

હૈ—યા—માં ચરસરસર અરસરસર થાયરે, હું કેમ કરું—બની.

(૬૮) મહાએતા કાદંબરી.—:૦:—

અલી જોજો મનાતી ભોળી મેના, ભોળવશે તુજને પોપટજી
મીકું મીકું ખોલી,

અલી જોજો દેતી તું અંતર ખોલી.....ભોળવશે,

સાખી { પ્રેમે પોપટ દાઝ દીલની દીલ મહીં સમાવશે,
રૂતુ વસતે માનનીને મદનરાજ મનાવશે.

રસ રાજની રસરેલ જ્યાં રગ. રગ મહીં વ્યાપી જશે,

જળ મારી મેના માનશે, પણ ખોઈ પાયે લાગશે—

(૬૯) પુંડલીક —:૦:—

હમણા તો નથી નવરાસ ગુફરાજ, અમો ઘડપણમાં ગોવીંદ ગાશું,

મરણ પછીની વાતો કરો છો મોટી, ત્યારે હમણાં શું ખેરવી લંગોટી;

વાત થાય છે ઉધારની તે ખોટી, કેમ શ્યામલાલ સાચુ....યાર....ઘડ.

હજી ખાંધવા છે મારે કંઈક માળા, હજી થાવું છે દશ વીશ મીલવાળા,

ઘરતાળ કરી પુંકવા દીવાળા—કેમ શ્યામલાલ....સાચું....યાર—ઘ.

જ્યારે ચાલશે નહીં કાયા હમારી, ત્યારે સાંભળીશું કયા આ તમારી,

મળે નારી નહિ તો રહેજે પ્રહાર્યારી—કેમ શ્યામલાલ—સાચું—યાર.

(૭૦) મીનળ મુંજળ. —:૦:—

હું છું કન્યા કુંવારી મને પરણ્યાના કોડ ! ખડેન પરણ્યાના કોડ—
 મને મળશે મનગમતા રે કોઈ રસીલાની જોડ;
 પછી-સર્વ કોઈ કહશે સુંદરી ! લાજ કાઢું લટકેથી હું વળી !
 -હજી નાની છું બાઈ, શાને કરતી માથાફોડ, બાઈ કરતી માથાફોડ !
 હું છું નાની એવા વર લાવું, જેમાં નવ કાંઈ ખોડ !
 ખડેન જેમાં નવ કાંઈ ખોડ-હું છું.

(૭૧) સ્નેહલતા. —:૦:—

છે નોકરી દુઃખનું મૂળ શૂળ ઝોને મોટી હાય હાયરે,
 .....શૂળ ઝોને મોટી (૨)—છેં
 સારો દિવસ સેવા બળવી, પોઢવું આખર થાકી,
 રાત વિતી, ન માલમ પડે કે-ઝટ નોકરી બળી.—શૂળ
 આમ દોડાવે તેમ દોડાવે કરાવે સર્વે વંઠ,
 ધીક્ર જગતમાં જીવતર તેનું (૨) ભરે આશરે પટ.—શૂળ
 પંડીત જ્ઞાની ધ્યાની સર્વે લખી ગયા નિચારી,
 શુભામગીરી છે નફ્ટ નોકરી (૨) નહીં કરવી તે સારી.—શૂળ

(૭૨) કંસવધ. —:૦:—

સુજને માર ના સમશેર, બહાલા વિર તું,
 મારી સંગ શું છે વેર, વઢને વિર તું.
 મીઠળ જોઈ કર તું મહેર, આશા ભરી જતી હું ઘેર, તક જો વિર તું,
 જો ઈશ્વર વસે ચોમેર, ન કર કંસ કાળો દેર-ડરને વિર તું.

(૭૩) પૃથ્વીપુત્ર. —કન્વાલી—

આખા જગતના ધર્મથી પણ દેશની સેવા વધી,
જીતી લીધી પ્રીતિ પ્રજાની, તો જીતી દુનિયા બધી.
રાખી પ્રજાને દુઃખમાં, સુખ લોગવ્યું જખ મારવા,
રૈયત ન રાજ હોય તો, રાજ થવું જખ મારવા.
સ્વતંત્રામય જીવન અમારાં, સ્વદેશ ભક્તિ સ્તવન અમારાં,
ન રાજસત્તા ન એ સિંહાસન, પ્રજાને કારણ ન પ્રાણ પ્યારાં.

(૭૪) રા' માંડલીક. —રાગ આશાવરી—

હઠ છોડ સખી ચલ સંગ મેરે, તોહે વૃજમે કા'ન ખુલાવત હૈ,
નહીં તુમ ખીન વાંકો ચયન પરત નહીં, ખાન પાન કછુ ભાવત હૈ.
મોર મુગટ નહીં પહેનત હય, નહીં અંગ મુગધ લગાવત હૈ,
નહીં ઘેનુ ચરાવન જાત સખી, વોહે ખંસીનાદ ન ભાવત હૈ.
કયું એસો હીયો તેરો કઠીન લયો તોહે લાજ શરમ નહીં આવત હૈ.
જાકો જોગીજન ધ્યાન ધરત, બ્રહ્માદિક પાર ન પાવત હૈ,
તોરી પ્રીતમે ભુલ ગયો પ્રભુતા, તકસીર વો માફ કરાવત હૈ.
એક ખાત ન ઝુઠ કહું સજની, અખ કયા ઇતિના તરસાવત હૈ,
પિયા માંઘોસે બેગે મીલો પ્યારી, વોતો તેરોહી નાજ ઉઠાવત હૈ.

(૭૫) કેશર કેશરી. —:૦:—

અરે દુનિયામાં પ્રેમી કયાં, બધે મતલબની ચારી છે.—અરે૦
ખીચારા કોઇક સાચા પ્રેમી, તેની તો ખુવારી છે.—અરે૦
સાખી { પોપટ જેમ પંદતતો, અચરે અચરે રામ,
મુરખ જન તેમજ બકે, પ્રમ પ્રેમનું નામ.

કયાં છે સાચો પ્રેમી હા, કયાં તે સાચી પ્યારી છે.—અરે૦
 સાખી { પ્રેમી પ્યારી કરી મરે, પ્યારી કરે મીઝજ,
 { પ્યારી પિયુ પિયુ કરી મરે, પ્યારા રંડીખાજ.—અરે૦
 ગયો સાચાનો વખત હા, દગલખાજની વારી છે.—અરે૦

(૭૬) મીસ માણકુ. —રાગ કહેરવા—

હજારો મેરે કાનકા મોતી (૨) કાનકા મોતી, કાનકા મોતી—હ.
 એરે મોતી મેરા, કીચ પડા હે, (૨) લે જમુનાજલ ધોતી,
 (“કેસે ધોતી”) લે જમુના જલ ધોતી—હજારો—(૨)
 અગલી બજાર મેરા, મોતી ગુમાયા (૨) પીછલી બજાર ખડી રોતી,
 (“કાયકુ રોતી”) પીછલી બજાર ખડી રોતી—હજારો—(૨)
 એરે મોતી મેરા, લાખ ટકેકા (૨) ધર છતીયન પર સોતી (૨)
 હજારો મેરે—(૨) કાનકા મોતી—(૨) હજારો મેરે—
 “વાહરે વાહ ખડા ભારી મોતી. હો હો હો હો.”

(૭૭) બુદ્ધદેવ. —રાગ, ગઝલ.—

પડતી હવે મુજને ખબર, તુમાં જણાયે હર્ષ નહિ,
 આ જગતની જંજાળની, ચતુરાર્થ તં દીઠી નહિ
 જ્યાં પ્રેમ મારો ઝળહળે, ત્યાં તેં દીઠો ખદલો ખરો,
 ઘરખારને છોડ્યા વિના યુક્તિ કશી સુજી નહીં.

હવે તો જો જરા જાગી (૨)

ચોળી વિભૂતિ અંગ, બન્યો શું ચોળી (૨)

સમાધી જુઠી દે ત્યાગી (૨)—હવે.

વિલાસી મહેલના વાસી, તને આ શી લગન લાગી (૨)

મધુરાં પુખ્તને ત્યાગી, ગ્રહ્યા કાંટા શું હીન ભાગી (૨)—હવે.

હડી આશ ધારીને, મેં તારો સંગ કીધો તો,
ભરૂંસો દઈ ભૂલાવી ઓ ! વિરાગી, શું ગયો ત્યાગી (૨)-હવે.

(૭૮) ઉદયભાણ. —:૦:—

પંથી પરદેશી ચિત સાંપી, હું આ ચા....લી,
મનને ભાવે તે કરજો પુન્ય....શાલી.

સાખી { તરસ્યાને ટીંગળાવવા, પડદે રાખી પ્રીત;
પુછ્યું પ્રવીણ પંથીએ, કોણ ગામની રીત.

શુભ સંદેશો લઈ સચરજો, હું આ ચા....લી.

સાખી { મહા મહીનાનું માવડું, જંગલ મંગળ ગીત;
સમય વિનાનું બોલવું, તણેની એક રીત.

ઠહેલા મંડપ માંહી મળજો, હું આ ચા....લી.

(૭૯) ઉદયભાણ. —:૦:—

બોલો મારા પ્રેમી પોપટજી બોલો બોલો, બોલો બોલો, મેના બોલાવે,
બોલો રંગ રશ્મીયાજી બોલો જરી બોલો, બોલો, બોલો ખ્યારી બોલાવે.
મેનાં તારા વચનની વેણા વાગી, લાગી લાગી લલીલ લેહ લાગી,
મેના બહાલી મેના કે, ના કહે, પણ જાગી, જાગી અજબ જોત જાગી.
પહેલાં પોપટજી ખ્યારા રામજી સંભારો-વાહ ?

મેના શું—સતી સીતા વીસારો.

ચતુર સુજણ સીતા રામ ઉચરાવો.....બોલો.

પોપટજી પાંજરૂંસોનાનું સજાવું, લાડીલી હું લાલચુ નથી કે લલચાવું,

સોને રૂપે શું લીડ સિતરની લાગી.....લાગી.

ફક્કા સુઝાને રંગે રમાડું, પાંખે ઘાલીને ફળ મીઠાં ખવાડું,

ભાવના બુખ્યા તમે શું ભાવી ભાવના બુલાવે ?-બોલો.

(૮૦) સરદારખા. —:—

ખંસીવાલા આજેરે મારે દેશ, પ્યારી સામરી મુરત પ્યારો બેસ-ખં.
 આવન આવન કેહુ ગયોજી, કર ગયો કોલ અનેક,
 ગીણુતાં ગીણુતાં ધીસ ગઈ, મોરી આગળીઆરી રેખ.
 સાંવરીયા રસીલા સલુણા, પીયાને જીયાયે કર્યે નીશાર,
 હુમતો જોગી પ્રેમકેરે, પ્રેમ હુમારો દેશ
 શુદ્ધ નહીં પાઈ પીયુકી, તખ લીયો આ વંશ

(૮૧) જલસા સંગ્રહ. —રાગ, પીલુ, પદ—

કીસીકા કૌન સગાથીરે બાબા—કીસીકા.
 જુકીરે માયા જગત લુલાયા, કહેન પુરાણકી પોથીરે—બા-કી.
 દોલત દુનીયા માલ ખજાના, માત પિતા સગ નાહીરે—બા-કી.
 આપડી આપે અકેલા રીજનાં, હોને મશાનકી માટીરે—બા કી.

(૮૨) સુરદાસ ભજન. —રાગ, પદ—

કયુરે નીંદલર સોયા મુસાફીર, કયુરે નીંદલર સોયા,
 મનુસ-દેહ દેવનકો દુલસ, જનમ અકારથ જોયા-મુ
 ધનદારા જોખન સુત તેરા, વામે મન તેરા મોહ્યા,
 સુરદાસ પ્રભુ ચલેહી પથકો, પીછે નેનુ, ભરભર રોયા-મુ

(૮૩) કબીર ભજન. —રાગ, પીરતન—

સુખતાં કયા દેખો કરપનમે, તેરે દેશ ધરમ નહીં મનમે—મુ
 જોશી પુલ નહીં પુલપાહી, બાસ રહિત નીજ પુલમે,
 એક દીનર એસી હો, જોયગી, ખાકા હેઠડગી તનમે—મુ
 ચુવા જંદન, અંખીક અમરન, શોભો જોરે સતમે,

ધન જોખન દો ઘડીકા સાથી, છુટ જાવેગા ક્ષણમેં—મુઠ
કાઠી કૌઠી માયા જોડી, સુરત રહે નીજ ધનમેં,
દશ દરવાજા બંધ રહે તો, રહે ગઈ સખહી મનમેં—મુઠ
વાંસનકી એક નાવ લગાઈ, લે ચલે જંગલમેં,
ધરમી ધરમી પાર ઉતર ગયે, પાપી ડુબે જલમેં;
કહત કખીરા સુનો ભાઈ સાધુ, એ કયા લગ રહે મનમેં—મુઠ

(૮૪) મીરાંબાઈ. —ભજન, રાગ-ધનાશ્રી—

રામ રતન ધન પાચો મંચારે, મૈકો રામ રતન ધન પાચો—મૈયા.
ખરચ્યો ન ખુટે, વાકો ચોર ન લુટે, દિન દિન હોન સવાચો—મૈયા.
નીર ન ડુબે, વાંકો અગ્રી ન જારે, ધરણુ ભર્યો ન સમાચો—મૈયા.
નામકી નાવ ભજનકી ખતીયા, ભવસાગરમે તાર્યો—મૈયા.
બાઈ મીરાં કહે પ્રભુ ગીગધર શરણે, ચરણુ કમળ ચીત લાચો—મૈયા.

(૮૫) ચાલુ જમાનો. —સમય પ્રભાવ—

અવસરને વશ બસ થઈ રહેવું, દુઃખ આવે તે તો સેહવું,
દુઃખ આવે તે તો સેહવું, પ્રભુ રૂઠે કોને કહેવું.—અઠ
વેળા વશ સીતારામ થયા વનવાસી,
વેળા વશ દ્રાપદી થઈ સૈરન્ધ્રી દાસી.—એથી શિક્ષણ લેવું.—અઠ
વેળા વશ નળ નૃપ, ગયા જુગારે હારી,
ભટકી દમયંતી વનવન હાયખીચારી—છે ભાગ્ય પ્રબળ એવું.—અઠ

(૮૬) પુદ્ગલેવ. —ગઝલ—

દુઃખીને ડરાવે શાને, મરેલાને મારે શાને,
બળેલાને બાળે શાને, વૈરી વિધિ.

રીઝાવી સતાવે શાને, સતાવી રીઝાવે શાને,
 રીઝાવી જીવાડે શાને, દયાના નિધિ.
 શશિને કલંકે દીધાં ગુલાબો મનોહર કીધાં,
 નિયંતા તે આવી શાને, અનિતી કીધી.—હુઃખી.
 ચંદનને કુસુમ નાં દીધાં, સાગર જળ ખારા કીધાં,
 અમૃત કહી ઝેર દીધાં, જીવન અકારાં કીધાં;
 રમણી હૃદયે આશા, નિરાશા દીધી.—હુઃખી.

(૮૭) પુદ્ગલેવ. —ભજન—

કાયા કાચ કુપો, તું તો ચેતરે, હિણુ ભાગી હંસા;
 અવિચળ પદીને તું પેખરે, હિણુ ભાગી હંસા.—કાયા૦
 આંજવાનાં નીર સમજ આ, કાચી જીંદગાની તારી;
 મમતા મુકી દે ને તું તારીરે, હિણુ ભાગી હંસા.—કાયા૦
 જે દિનના છે ઘરજળ સઘળાં, જે દિન અહિં રહેવાનું છે,
 જે દિનનાં છે સગા સંબંધી, જે દિન સુખ લેવાનું છે.
 જે દિનનો છે પંખી મેળો, અંતે ઉડી જવાનું છે,
 લોકો જેને દુનિયા કહે તે, એક મુસાફર ખાનું છે.—કાયા૦

(૮૮) મહાશ્વેતા કાદંબરી. —:૦:—

હુમારી લાજ તમારે હાથ, ઓ નાથ નિભાવજોરે....હુમારી.
 “સદગુણ જ્ઞાન સુખુદ્ધિ આપો, સત ચિત આનંદ ઉરમાં સ્થાપો.”
 અગમ નિગમનો માર્ગ સુગમ બતલાવજોરે....હુમારી.
 ભક્તિ થકી ભવ બંધન તુટે, ડગલે ડગલે આયુષ્ય ખુટે,
 શ્રીધર અમ તન મનના તાપ સમાવજોરે....હુમારી લાજ.

(૮૯) મહાચેતા કાદંબરી. —:૦:—

પતિ વીના પ્રેમદાના મનના, પુરાય ક્યાંથી કોડ,
કહે સખી પુરાય ક્યાંથી કોડ.

સરજન હારે સરજી જગમાં, નરનારીની જોડ. (૨)

પશુ પક્ષી વન વૃક્ષ નિહાળો-સૃષ્ટિ માંહે સઘળે જઈ ભાળો,
નાના મોટા જીવ જંતુમાં, પણ એવી નથી જોડ-સં
પતિ ભજ્યે પાતક સહુ ટળતાં, અખંડ સુખડાં સેજે મળતાં,
પતિ વિના સાહેલી જગમાં, હરાય જીતી હોડ-સં

(૯૦) દાનવી માયા. —:૦:—

ગાન મધુરાં ગાય રતિનાં રૂપે કામ લખવે,
સ્નેહસુધારસ સીંચનકરતાં ઘડીઘડી શરમાવે, મુજનેએ મોહનભાવે.
વાત વાતમાં રીસ કરીને, દોષ દોષ દર્શાવે,
પણ મમતાથી પગે પડું તો, છાતી શું લપટાવે—મુજને.
કરી કમાણી પૈસા લાવે પેટીમાંજ દબાવે,
કુંચી કરમાં લ્યો શેઠાણી! કહી કહી જોલાવે.—મુજને.
ઘર કુકડો થઈ ઘરમાં બેસી આસા નિત્ય ઉઠાવે,
ઘરની દેવી કહી સહુણો સેવા સર્વ બજાવે—મુજને.
પ્રેમ પુષ્પનો પ્રેમ ભોગી તે પ્રેમ સુધા પીવરાવે,
પ્રેમેથી પરિરંભણુ આપી પ્રેમ જુલે જુલાવે.—મુજને.

(૯૧) ઉંમા દેવડી. —:૦:—

છોડો છોડો છખીલા, જાઓ જાઓ હડીલા,

મારી લુંટાશે નવલખ લાજ-છખીલા.

તમે મોટા પુરૂષ મહારાજ, પાણી પહેલાં બાંધી લ્યોને પાજ-મારી.
વાહ વાહ વચન રસીલા, તારાં નયન રંગીલા,

ગોરી ગાળે સર્વને ગુમાન.-રસીલી પ્યારી ગાળે;
લાળે જેને પ્રીતીનુંજ પાન, ગણે નાના મોટા સૌ સમાન.-ગોરી.

સાખી { કથન કથે જગમાં બધાં, વિરલા પાલણુહાર,
પ્રીતિ ભગત લામા સદા, વચન નિભાવનહાર.

મુકો મુકો માનુની ગુમાન, શાણા દાસી છું તારી મુબલુ,
ચાલો આવો ચતુર પ્રીય પ્રાણુ.-છોડો.

(૯૨) ધના ભગત. —ભજન—

રામભાણુ વાગ્યા હોય તે જાણે, ઓલ્યા મુરખ મનમાં ન આણે.
ધ્રુવને વાગ્યાં, પ્રહ્લાદને વાગ્યાં, ઠરી ને ખેઠાં, ઠેકાણે,
ગર્ભવાસમાં શુકદેવને વાગ્યાં. એવું વેદ વચન પરમાણુ-રામ.
મોરદ્વજ રાજાનું મન હરી લેવા, મહારો વાલો આવ્યા જે ટાણે,
લઈ કરવત મસ્તક પર મેલ્યું, પત્ની પુત્ર ખેડે તાણે-રામ.
મીરાંબાઈ ઉપર કોપ કરીને, ઓલ્યો બાણોજી ખડક તાણે,
જેરના પ્યાલા મહારા ગીરધરલાલે, આરોગ્યા અમૃત ઠેકાણે-રામ.
નરસીંહ મહેતાની હુંડી શીકારી, ગુલાલે ખેપ ભરી ખરે ટાણે,
આગળ સંત અનેક ઓધાર્યા, એવું ધનાભગત ઉર આણે-રામ.

(૯૩) મીરાંબાઈ. —રાગ ભજન—

કાનુડો શું જાણે મહારી પ્રીત, બાઈ અમે બાળ કુંવારાયે-કા૦
જળરે જુમનાના અમે ભરવા ગયા તારે, કાનુડે આવીને છાંટ્યા
નીર, ઉંડ્યાં છરરરરરર-કા૦

શેરીએ ને શેરીએ અમે રમતા, ને ભમતાંરે, કાનુડે આવીને
 ખેંચ્યા ચીર, ફાટયાં ચરચરરરરે-કાં
 વંદરાતે વનમાં બહાલે, રાશ રમાડયારે, કાનુડે તાણી માર્યા
 તીર, વાગ્યા ચરચરરરરે-કાં

(૯૪) ભજનામૃત. -ભજન મીરાંબાઈ-

ખલીહારી રમીયા ગીરધારી, સુંદર શ્યામ હો તજી અમને
 મથુરાંના વાસી, આવા ન બનીયેજી.
 વાંસલડી વાગે બહાલા, ભણુકારા વાગેને, વૃજ વાટ લાગે ખારી,
 સુંદર શ્યામ હો તજી અમને, મથુરાંના વાસી આવા ન બનીયે હોજી.
 જમુનાનો કાંઠો વાહલા ખાવાને દોડેને, અકળાવી દે છે મુને ભારી.
 વૃંદાવન કેરી શોભા, તમ વીણુ અમને તો, નવ લાગે હવે સારી.
 ગોવરધનતોજ્યો બહાલા, ટચડી આંગણીયેને અમપરદોજ્યો ગીરધારી
 મીરાંબાઈ કહે 'ગભુ ગીરધરના' ગુણુ, શુદ્ધ પ્રભુ લેજો માહરી,
 સુંદર શ્યામ હો તજી અમને, મથુરાંના વાસી આવા ન બનીયેજી.

(૯૫) કમળી ભજન. -રાગ ભજન પદ-

દયા ધરમ નહીં રાનમેં, મુખડાં કયા દેખો દરપનમેં,
 કાગજકા એક નાવ બનાયા, છોડા સમંદર જલમેં;
 નુગરા ખેડન વાલા ફુજે, મુગરા તરબાય ઉનમેં.-સુ.
 મુચ્છ સમારી પાઘડી ખાંધી, તેલ લગાવત તનમેં,
 ડુંગરકા પાની જોબનકા લટકા, ઠલજલવેગા છીનમેં.-મુ.
 ચોર કાયામાં ઘાસ ઉગત હયે, જોઆ ચરત હયે બનમેં,
 કહત કખીરા સુંનોભાઈ સાધુ, રહ ગઈ મનકી મનમેં-મુ૦

(૬૬) નરસીંહ મહેતો. —:૦:—

હવે મને. હરી નામથી, નેહ લાગ્યો (૨)

ભાંગી ભીડ ભવનો ભય ભાગ્યો-હવે.

માયા મંદીર મારે મનથી મેં મુક્યાને, ઈન્દ્રીની ઓળખાણ મુકી(૨)

હેમ હીરાથી હાર મઢેલા, તે પર ચાલ્યો થુંકીરે—હવે.

કેના સુત તાત, કેના માત ભાત, સરવે સ્વાર્થના સગપણ રાખે,

પ્રાણ ગયા પછી, પાસે ન આવે, કાઢો કાઢો મુખથી ભાખેરે-હવે.

(૬૭) વીર કુણાલ. —:૦:—

હુંતો વીધ વીધ રંગ બતાવું નેન નચાવું:

ને લલચાવું મારા કંથને વશ કરવા.

રીસ કરી જોઉં આડી આંખે, ભૂમી ખણુતી શરમાતી,

હારે સખી લગી લગી હું લચકાતી—

મનાવતાં પણ હું મરડાતી, છણકે છટકી જાતી;

કહે માફ કર કાલાવાલા, કરતાં હું હરખાતી.

હારે સખી હસી હસીને ખસી જાતી;

પગે પડે જ્યાં પ્રીતમજી, ત્યાં પાણી પાણી થાતી.—

(૬૮) જગતસિંહ. —:૦:—

જીણા ઝરમર વરસે મેહ, ભીંજે મારી ચુંદડલી,

એવો નંદકુવરસું નેહ, ભીંજે મારી ચુંદડલી.

ઊંચા અવાશ એ અલખેલાનાં, નીચે અમારી મેડીરે,

સુતી હતી હું રંગ ભુવનમાં, સાન કરી સીદ તેડી.—ભીંજે.

દગમગ દાદુર મધમધ મોરલા, ચાતક થયા નમેરીરે,

વીજળીના વેગના ભય ત્યાગી, આવી ઉભી આ શૈરી.—ભીંજે.

(૯૯) કંસવધ. —ગરબો—

જમુનાને તીરે જાદુવાલે, સખી બંસરી બજાવી,
નંદલાલે બહાલે ચિત ચોરી મને ખાવરી બનાવી.
ભૂલાવી માઈં ભાન સાન કહાન ગયો હાંહાં,
મને મોરલીએ મોહીની ઉપજાવી.—જમુના.

સાખી { સુંદર છપ્પી જોઈ છેલની, ઉપજી અંતર પ્રીત;
નટવર ગિરધર સ્યામમાં, ચોંટયું માઈં ચિત.
નયન નેહે નચાવ્યાં વાલીડે સખી મુખ મલકાવી,
છુપી છુપી કરી સાન, મને લીધીરે લોભાવી.
ન ભાવે ખાનપાન નિંદન આવે હવે, લગન લલનાએ પ્રેમની લગાવી

સાખી { વીરહ થકી વિંધાયલું, અંતર અતી અકળાય;
અગગો રહે અલભેલડો, શું કરું સખી ઉપાય.—જમુના.

(૧૦૦) અખજોનાં બંધન. —:૦:—

જાના હે જાના, સખકો હે જાના,
સોહન જીસમે પહેચાના, ફિર નહિ આના જાના—ટેક.
કાયા ઘડ કચ્ચા ભાઈ, માયા બાદલકી છાઈ,
લડકા લડકી લુગાઈ, સ્વારથકી હે સગાઈ, મત હોના દિલગીર—
માલ ખજાના મયના હાથી, ઘોડા ચોર સમયાના,
સખકો છોડ અકેલાહી જાના, આવે પરવાના;
જખ એકહુ ન ચલે બહાના, ચલતી નહીં તદખીર.—ટેક.

(૧૦૧) સતી દ્રૌપદી. —:૦:—

ધરે કાંઈ હિત શિખામણુ ધ્યાન, ગર્વથી નથી નાથ કલ્યાણુ,
કુસંપે રજ્યું કોણુ આરામ, મેળવ્યું કોણુ મહીમાં માન.

અભિમાન પર્વત છે મોટો, હેઠળ ઉડી ખાઈ.....
 ચડ્યા પડ્યા તે નર પછડાયા, છારમાં ગયા છુંદાઈ.-ધરોં
 લંકા સરખો ગઢ દુર્ધટ ને સમુદ્ર સરખી ખાઈ,
 લંકા પતિ પણ લંકા ન લાગ્યો, રણમાં ગયો રોળાઈ.
 હિરણ્યાક્ષને હિરણ્યકસ્યપુ એ જળરજ્જ એ લાઈ,
 નૃસિંહ રૂપે નખે વધેર્યો, માને ગયા મરડાઈ.....ધરોં

(૧૦૨) સરસ્વતીચન્દ્ર. —:૦:—

પ્રિતી કરીશું તરછોડી પરદેશી....હાં છોડી પરદેશી,(૨)-પ્રિતી.
 ડંશદઈ અહો ભ્રમર કુમુદને,હો છોડી પરદેશી હાં છોડી(૨)-પ્રિતી.
 પુરી પંખીણી, પ્રેમ પીંજરમાં, આખર પાંખ મરોડી પરદેશી,
 હાં મરોડી પરદેશી.....મરોડી પરદેશી.....પ્રિતી.
 ત્યાગી કુમુદ વન, ભટકી ઓ ભમરા, આવ્યો અહીં શું ફરી દોડી,
 ઉડીજા ઉડીજા, પંખી મુશાફર રેન રહી છે, હવે થોડી પરદેશી,
 હાં થોડી પરદેશી.....હાં થોડી પરદેશી.....પ્રિતી.

(૧૦૩) લવ-કુશ. —વૈરાગ્ય, ભજન, રાગ-પદ—

જેને જરી જાગી મુરખા, જેને જરી જાગી,
 અલ્યા સુતો શું અભાગી ! જીવ ! જેને જરી જાગી.
 સગાને સંબંધી તહારાં, સુખનાં છે ખેલીરે. [૨]
 ઠેલી મેલી જાશે દુખમાં રડતોજ ત્યાગી-અલ્યા સુતો શું.
 કાયાની માયાને તહારી, કર તું વિખુટીરે [૨]
 ટુટી ખુટી સાંધનારે! નથી કે વિરાગી—અલ્યા સુતો શું.
 મ્હાં આ મ્હાં છે માની, શુમાની શું થાતોરે [૨]
 જાતો હરખાતો માતો જાશે હામ ભાંગી—અલ્યા સુતો શું.

કાચ કુપો છે કાચા, મમતા તાણુ મારે.
ગગને જામે વાદળ ગોટો, પાણીમાં પ્રગટે પરપોટો,
ખેલ વિશ્વનો ખોટો—સાચો જાણુ મારે.
મારું મારું કરતાં મરતાં, દ્રવ્ય કાજ પાપે નહીં ડરતાં,
મેલી વ્યાધ્યા દામ ખજનો ખાણુ મારે.
જુદી જાણો જગતની જાણ, આતશખાણ જશે ગાણ,
અંતે સાને સોવું છે, સ્મશાન મારે.

(૧૦૭) સતી તોરલ. —ભજન—

જેસલ કરી લે વિચાર માથે જમ કેરો માર,
સ્વાખ્યા જેવોરે સંસાર, તેજાંદે કરે છે પોકાર.
આવોને જેસલરાય આપણું મળીયે,

ખરા સંત હોયે ત્યાં જઈ ભળીયેજી.

આ ભવ આવીયો અવતાર માથે સદગુરૂ ધાર,
જાવું ધણીને દરબાર ખેડલી ઉતારે ભવપાર.—આવોને૦
મોતો એરણમાં ઓરાય માથે ઘરણ કેરા ધાય,
પુટે ફેકટીઆં કહેવાય, સાચાની ખરે ખબરું થાય.—આવોને૦
નવલખ કોથળીઓ ખંધાય, ત્યારે ગાંધીડો ડહેવાય,
હિરા માણેક હાટે વેચાય, તેનાં મુલ મોઘેરાં થાય.—આવોને૦
નિત્ય નિત્ય ઉઠી ન્હાવા જાય કોયલા ઉજળા ન થાય,
ખેટો ગુણિકાનો તે તો બાપ કોને કહેવા જાય.—આવોને૦
દેખા દેખી કરવા જાય, એ નર અધુરીયા કહેવાય,
હાથમાં દીવો લઇને છતી આંખે કુવે પડવા જાય.—આવોને૦
જોવી ચાર જુગની વાણી સતિ તોરલ દેવી જાય.—આવોને૦

(૧૦૮) રાગ સાજ સંગ્રહ-હનુમાન સ્તુતિ-

ધન ધન મહાવીર બજરંગ, રાવણ લંક જલાને વાલે.
આજ્ઞા રઘુનંદનકી પાય, પહુચે ગઢ લંકામેં આય;
કેધિત હો દી આગ લગાય, રામકે કામ બનાને વાલે.-ધન.
રાવનકી બાટીકા બિભરી, મારા અક્ષય કુમાર સુસારી;
કસ ગયે બ્રહ્મ પાશ એકવારી, લીલા લલિત દીખાનેવાલે.-ધન.
ચઢી દ્રુમ અશોકપર હુપાય, દિન્હી ઝટ મુદ્રિકા ગિરાય;
ચરનન ગિરે સિતાકે આય, પિયાકી બખર સુનાનેવાલે.-ધન.
શકિત મેઘનાદ ને મારી, વ્યાકુલ ભયે લક્ષ્મન બલધારી;
લાયે સંજીવની સુખારી, લક્ષ્મન પ્રાણ બચાનેવાલે.-ધન.
માયા રચ અહિરાવન ધાય, જબ હર લે ગયા દોનો બાય;
રામકો લક્ષ્મન સહિત ઉઠાય, બદ્ધ પાતાલમેં લાનેવાલે.-ધન.
હુપ્ટોકો મારો તત્કાલ, લંકતોંકા કરિયે પ્રતિપાળ;
શરણાંગત દ્વિજ મન્ત્રીલાલ, ધન બિદ્યા બલપાનેવાલે.-ધન.

(૧૦૯) સતી તોરલ. --ભજન--

પાપ ત્હારું પ્રકાશ જાડેજા પાપ ત્હારું પ્રકાશરે,
ત્હારી બેડલીને ખુડવા નહિ દઉં જાડેજા-તોરલ કહે છે.
હરણ હયાં લખચાર તોરલ દેં હરણ હયાં લખ ચારરે,
કંઈક વનમાં મૃગલા મારીયા, તોળાંદેરે એમ જેસલ કહે છે.
કર્મ ત્હારાં સંભાર જાડેજા ધર્મ ત્હારો સંભારરે-તારી બેડલી.
લુટી કુંવારી જાન સતિ નારી, લુટી કુંવારી જાનરે,
સાત વીશું ચોડખંધ મારીયા તોળાંદેરે, એમ-જેસલ કહે છે.
ધર્મ ત્હારો સંભાળ જાડેજા ધર્મ ત્હારો સંભાળરે-તારી બેડલી.

તોડી સરોવર પાળ, સતિ નારી તોડી સરોવર પાળરે,
 ભાઈ ભાણીને મેં મારીયાં તોળાંદેરે એમ-જેસલ કહે છે.
 કંઈક પરમાર્થ કર જાડેજા કંઈક પરમાર્થ કરરે-તારી બેડલી.
 માથાના જેટલા વાળ સતિ નારી માથાના જેટલા વાળરે,
 એટલાં કુકમોં મહેં કયાં તોળાંદેરે એમ-જેસલ કહે છે.
 પાપ તહાઈં પ્રકાશ જાડેજા પાપ તહાઈં પ્રકાશરે;
 વિનવે જેસલરાય સતિને વિનવે જેસલરાય,

મારી બેડલી ઉતારો ભવ પાર, સતિ-મારી.

(૧૧૦) સતી તોરલ. —:૦:—

જીવન દિન ચારણું ચટકું નકામો મોહ માયાનો,
 ઉડી જાણું આહા અંતે કરીને ત્યાગ કાયાનો.
 થતાં દરખારનો ડંકો રહે નાં ગર્વ બંકાનો,
 શુશનો પણ સમય આવે સમાધિમાં સમાયાનો.
 અરેરે; કયાં માયાનો નકામો મોહ સંસારે,
 ભુલે જ્ઞાની છતાં જ્ઞાને ધારાવી ઢાંગ ડાહ્યાનો.

(૧૧૧) કંસવધ. —:૦:—

વારો વારો કુંવરજી કાનુડો તોફાની, તેને નંદરાણી તમે વારજો,
 માજી બાળક શું મહોડે ચડાવો.
 સુત શામળીયાને સમજાવો.....વારો વારો.
 ઘરમાં ધુસીને, ગોરસ ખાતો, તાવણુને દે તડકડ લાતો,
 કહું શું વાતો, ખુણે ભરાતો, લાગ જોઈ છાનો છટકી જાતો.—વા૦
 વખત વીના વાછરડાં છોડે, મટકી દુધ દહીંની ફેડે,
 પેસી રસોડે તાવડી તોડે, દોટ દઈ કાનો દડબડ દોડે.—વા૦

(૧૧૨) ન્યાયસિંધુ. —:૦:—

નંદલાલા કૃષ્ણ મોરારી, ગોકુલકે જનવાલે,

મથુરાકે રહેનેવાલે—નંદલાલા.

અયસી ખંસિયાં તુને બજાઈ, સખ સખિયનકે મન ભાઈ
ગૌએ શરન તેહારે આઈ, કાના કાલી કમલી વાલે—નંદલાલા.

(૧૧૩) બોટાંગા. —:૦:—

રંગમે ક્યસે હોરી બેલુંગી, સાંવરીયાકે સંગ.

ધોખી ધોવે મયલે સયલે, ધોળનીયાકે સંગ.

કીસ પાપીકી નજર લગી, મેરી ચોલી હોગઈ તંગ.—રંગમે૦

મેરા શૌહર સુસ્ત નીલા હય, રોજ પીવે હય ભંગ,

હાય જવાંની હો ગઈ ગારત, પાની હો ગયા અંગ.—રંગમે૦

(૧૧૪) બોટાંગા. —:૦:—

ઝેણી ઝેણી મોરલીયો વાગે છે, ઇનો નાદ ગગનમાં ગાગે છે—

વાલા વરણાગી ઉભા, જમનાની તીરે, સુણીને નાદ ગાયો ભાગે છે—

(૧૧૫) સતી દમયંતી. —:૦:—

દમયંતી—જાઓ સિધાવો બાળ અમારાં અંતરનાં આરામ,

મળીશું ફરીને મેળવશે જો ભક્તવત્સલ લગવાન—

બાળક—હાય અભાગી અમ પામરપર આવ્યો દુષ્કર યોગ,

બાળ અમે લાચાર સહીયે, માતા તાત વિયોગરે—

દમયંતી—નીરવિનાની સરિતા સુની વચ્છ વિના સુની ગાય,

પાંખવિના સુની પંખીણી જેવી બાળવિના સુની માયરે—

સુદેવ—સારાં નરસાં યશ અપયશનાં વડીલ કરે જે કામ,

લોગવવાં પડે સર્વ સ્વજનને તેનાં જે પરીણામરે—

(૧૧૬) સુરશ્યામ. —:૦:—

સૈયાં હું છું ગુલાબી રંગ પ્રીતમ રંગ કેશરીયા,
 માડ જોખન ગુલાબી રંગ પ્રીતમ રંગ કેશરીયા.—સૈયાં૦
 પાન ગંગેરી જસોદા બીડીયાં, ચાવે ગુલાબી પુલ,
 ચલાવે રંગ કેશરીયા.—સૈયાં૦
 ચુન ચુન કલીયાં સેજ બીછાઇ, સોવે ગુલાબી પુલ,
 ઉડાવે રંગ કેશરીયા.—સૈયાં૦

(૧૧૭) સુરશ્યામ. —રાગ ભજન—

ભક્તી સુધારસ સાર જગતમાં, સત્ય સમજો નરનારીરે,
 ભક્તીને વશ થઈ ગીરધારી, આહીર સાથે ગાયો ચારી;
 કપટી મામા કંસને મારી, દાગ્રી કુખળ તારીરે—ભક્તી.
 વૃજ વનીતાનું ંહાલ વધારી, રાસ રમ્યા વીકલ વનમાળી,
 ઈંદ્રિતાળું અલીમાન વીચારી ગોવરધન કર ધારીરે—ભક્તી.

(૧૧૮) રામવર્ષા. —વૈરાગ્ય, રાગ માડ—

જાન્યાં ઘર જીલતે હાથી, હજારો લાખકે સાથી,
 જિન્હાંકો ખા ગઈ માટી, તું ખુશ કર નીંદ કયોં સોયા.—૧
 નકકારાહ કૃચકા બાજે, કિ માડ મૈતકા બાજે,
 જ્યોં શ્રાવણ મેઘરા ગાજે, તું ખુશ કર નીંદ કયોં સોયા—૨
 કહ્યાં ગયે ખાન મદમાતે, જો સુરજ ચાંદ ચમકાતે,
 ન દેખે કહ્યાં જીવહ જાતે, તું ખુશ કર નીંદ કયોં સોયા—૩
 જાન્યાં ઘર લાલ ઔર હીરે, સદા મુખ પાન ઔર બીડે,
 જાન્યાં ખા ગયે કીડે, તું ખુશ કર નીંદ કયોં સોયા.—૩

જીન્હાં ઘર પાલખી ઘોડે, જરી જર બફતકે જોડે,
 વહી અબ મૈતને તેડે, તૂં ખુશ કર નીંદ કયોં સોયા-૪
 જીન્હાંકે બાલ થે કાલે, મલઈયાં દુધસે પાલે,
 વહુ આખર આગમેં ડાલે, તૂં ખુશ કર નીંદ કયોં સોયા.-૫
 જીન્હાં સંગ ખ્યાર થા તેરા, જીન્હાંને કીયા ખાકમેં દેર.,
 ન ફિર વહુ કરનેગા ફેરા, તૂં ખુશ કર નીંદ કયોં સોયા.-૬

(૧૧૯) શ્રી પ્રહ્લાનંદ ભજન.-રાગ ગઝલ-

કૃષ્ણ ઘર નંદકે આયે સિતારા હો તો એસા હો,
 કરે સખ પ્રેમસે દર્શાણુ, દુલારા હો તો એસા હો.
 બકાસુરકો મશલ ડારા, પુતના બનશે મારી,
 કંશકો કેશમે ખેંચા ખિલારા હો તો એસા હો.
 કુદ પાનીકે અંદરસે, નાગકો નાથ કર લાયે,
 ચરણ પ્રણ પેધર કરકે, નચારા હો તો એસા હો.
 તીર જમુનાકે બા કરકે બબલ, બંસરી મોહન,
 ચત્રી ઘર છોડ પ્રજનારી, પિયારા હો તો એસા હો.
 રચાઈ રાશ કુંજનમેં, મનોહર રૂપ બન કરકે,
 દેવ દર્શનકો ચલ આયે, દીલારા હો તો એસા હો.
 ગયે જબ છોડ ગોકુળકો, નહિ ફીર લોટકર આયે,
 સખિ રોતી રહી બનમેં, કીનારા હો તો એસા હો.
 પૂરી દ્વારાવતિ બકર, મહલ એનેકે બનવાયે,
 હબરો રાનિયાં વાંહી, ફસારા હો તો એસા હો.
 કુરૂ-પાંડવ લડે રનમેં, જીત અર્જુનકી કરવાઈ,
 અચાઈ લાજ દ્રૌપદીકી, સહાશ હો તો એસા હો.

ઊતારા ભાર ભૂમીકા, સિધારા ધામ અપનેકો,
વેા પ્રદ્યાનંદ દુનિયાસે, નીચારા હે: તો એસા હો.

(૧૨૦) જુગલ જુગારી —:૦:—

નાહી બનશેજી પ્રીતિનાં મોતીનું મૂલ,
મોતીનું મુલ આખી દુનીયા છે દુલ.—નાહી.
હીરા માળુક દામ કરોડો, પ્રીતિના દહેજમાં એ છે વસુલ—
સાગર સ્વતો-છીપ છે દિલની, પાકે મોતી, પાણી જામે ગતુલ—

(૧૨૧) રા'માંડલીક. —:૦:—

ખુને જીગરકો પીતે હેં બસ ગમમેં તેરે ચાર,
શહેરે ચમનમેં ફીરતે હેં બસ ગમમેં તેરે ચાર.
મય ચુપકે ચુપકે રાતી, મુ આંસુઓંસે ધોતી,
વેા કહાં ગયો મેરો મોતી, મોતી ગીના ના સાતી;
બસ ગમમે તેરે ચાર.—ખુને૦

સાખી } દીલ ઉસીકુ દીજીએ દીલદાર ચાર હો
કયા હીંદુ કયા મુસલમાં કહરદાન ચાર હો.
મેરી નજર જે તુમસે લડ ગઈ મેંચ પલંગસે નીચે પડ ગઈ,
વેા કહાં ગયે મેરે પ્યારે, મેંચ અગ્નિ જેસી જલ ગઈ—ગસ૦

(૧૨૨) રા'માંડલીક. —:૦:—

બોલો બોલો પ્રીતમજી, બોલો પ્રીતમજી, પાછા મને શું સતાવશે ?
પ્રીતિ રીત મને રીઝાવશે.—“ એમ.....હા.”
મને હીરા મોતીથી મદાવશે,—“ હા બાઈ હા.”
જે જે ખોટા જહાના ના બતાવશે.....બોલો
કારભારજી કામજુગારી હું,—

કારભારી કામજુગારો હું, ભરે સલામ લોક હજારે .
 સોનાના અસ્તરા બનાવી મુંડુ આખું ગામ
 નાનીલા પાણુ કમ્બુલ કરે ધાર્તી ભરેલું કામ,
 જે જે હરખે હડકાયા થઈ ના જશે.....ખોલો.

(૧૨૩) રા'માંડલીક. —:૦:—

ખ્યારા પ્રિયતમ રસરાજ અમને આજ રીઝાવો,
 લટકાળી લલના કાજ સૌ શાળુગાર મંગાવો.
 સાચી આડી ઘાળી લાવો, પાટળના પટકુળ મંગાવો,
 હીરા મોતી ટાંછી પટકુળે, પાટી બાન કસખી કોર મુકાવો.
 લાડ લડાવુ નમને શાળી—જે માગો તે આપુ આળી,
 હોંસે સ્વામી નારા નનડાના પુરે કોડ, મોંઘી હાડિસ બંધ પો.

(૧૨૪) મીન'ગ-મુંજ'ગ.—રાગ કવાલી—

જગનના જાણુ મેદુચો ગ્રીક દીલના દીલાવર કેા.
 બતાવો કોઈ તો આશક ? .... જગનના.
 કહે તન બદન ના ફુલ આપુ માગો જે તે મુલ,
 જુરે આ કુમરુ બુલબુલ, બતાવો કોઈતો આશક ?
 મૃદુ આંખડી આંજુ શુંધી વેણી ફુલડાંથી,
 કંચુદી કસકમી ખાંધી, બતાવું કોને તે આશક ? જગનના.

(૧૨૫) મીન'ગ-મુંજ'ગ. —રાગ-ઉસ્તાદી—

અલખેલા અકેલા આંધા અલી, જાને ન પાવે વાઢી રોકો ગલી,
 મય જલ જમના બરન-જાન રહી, ખીચ ટગર મોહિ આન છલી,
 તોરો હારહય હૈયેકો સજની, નથખેસર મોરી અં પાકલી-અલખેલા.

(૧૨૮) મીનળ-મુંબળ. —૩૦:—

અડુઁ ઘટ છલકાય, આળરે અધુરો ઘટ છલકાય
 સાળના બહુ સલીલ ભયુ છે, પાળુ માઝા ન મુઁ જાય
 અગ્રતપ્પર ક્રમ આવે, ત્યમ નીચ નમતુ જાણ
 અગ્રે ક્રમ આવે ભાઈ! એ વધતે જાય—આપો
 નુ નગર પડયા વીણુ માન અધુરી ન હોવય
 નિ ને વિપુ, નીતવન્ધી, જાની નવભાવન જાય—આપો

(૧૨૯) ઉદય-ભાણુ. —૩૦:—

આવે નીલી ચાહનીના સમો સાથી, તટુ આપો નીલિ
 એન કેવલન —

નુ નુ વાનો ડરે, નેનના નમાન
 ને એ હરે ફરે નજા ધુનમા—(પડ
 ખજમા રીસાયા છે રસીલા, જાન ભૂલા ભાગિના,
 નન મોહન નથી, હાથે પો શક માનુર્ન
 વે નીલા વહી જશે. પન્તાવો પાછળથી ધરે
 ન મે ડન! માન, જાશે કાગ કાળી ની જરે
 નુ માન ભલે ના માન મને પચા નિ
 એવજન તને નહિ અલગ કરે તનથી,
 પ્રત વચન વીણુ ગ્યના રમીયા મન વમીયા મરે—

(૧૩૦) ઉદય-ભાણુ —રાગ ભજન—

ટાજ્ય. નહીંરે ટળે, લખ્યા લલાટે લેળ—ટાજ્યા
 વાજ્યાં મીજ તે ફળે, કરમે લખ્યુ તે મળે—ટાજ્યા

દશરથ બાંધેલ તલાવડી, પાણી શ્રવણ ભરે;
 ધર્મ કરતાં ઘાડ થઈ, આંધળા જુરી તો મરે—ટાળ્યાં
 રઘુવીર આલ્યા વનમાં, સીતા રૂદન કરે;
 દુષ્ટ દગે સતી લઈ ગયો. લંકા પલમાં બળે—ટાળ્યાં
 દરિશ્વંદ્ર જેવો રાજવી, નીચ ઘર મજુરી કરે;
 રાણી વેચી પરધરે. વેળા આંદો સો કરે—ટાળ્યાં

(૧૨૯) ઉદય-ભાણુ. —:૦:—

વન વગડામાં ભૂડી પડી, ત્યાં અમરત પ્યાલો પીધારે,
 પીધો લીધો સાર સુષ્ટિના. કોલ અમર ત્યાં છીધારે—પંથી પરદેશી
 અધવચ વગડે વીધ કરડ્યો. જેર ચઢ્યું છે અંગેજી;
 કેઈ મુરલીધર માંવ ભણે તો, શીતળતા થાય અંગેરે—પંથી
 દુનિયા મારી ચેપ્ટા કરતી, ને ગાંડામાં ગળુતીરે;
 હું ગાંડી કે દુનિયા ગાંડી, આપ કરી દો ગળુતીરે—પંથી.

(૧૩૦) સત્ય પ્રકાશ —:૦:—

આજ હું તો પરણ્યા પિયુથી રીસાડો,
 મને મોહનજી આવી મનાવશે.
 પાછળથી આવી એ પકડે પાલવડો,
 હું કહીશ મોહનજી મુકોને કેડલો.
 બોલ મારી મીઠડી ! બોલને રસીકડી ! એવું કહીને બોલાવશે,
 બહાલમનાં નેણ મારા ચિતડાંના ચેર, મારા મીઠા કળાયલ મોર.
 કહેશે જો કંથ મને વગડાનું ઠોર.
 તોય હું કહીશ કાળજાની કોર. ક્યારેઆવશે.

(૧૩૧) કામલતા —:૦:—

ઊઠાવો નખરાંના ટકા હજાર ! તું તો નાનકડી નાર
 બનીમોટી સરદાર-શી, જોખનની બહાર. જાઉં બહીહાર. (૨)
 પલેકોનાં પાંચ લાખ, પ્યારી રૂપિયા,
 તારા નયણોનાં નવલાખ પુરા, હાં-તારા નેણોના,
 પતળી કમર વાહ, નાગ્નુકે કમર વાહ,
 મોહી તુજ મયકે કમર કેરે લયકે, પ્યારી નામેદાર તારા નખરાં-

(૧૩૨) વિરકેશરી —:૦:—

આપ પાપક વાડીમાં પધારજો હંદરીલાલ,
 મંદીરની સામે મકાન છે, નીચે દેશી દારૂની દુકાન છે.
 રંગરંગીલા ચાલ મારી પાડોશમાં તુલસી કવારાનું નીશાન છે.
 છબમાં, તુલસીના ગાંડનું નીશાન છે—હંદરીલાલ.
 અખંડ ને અભંગ આજ સાંજ પહેલા પધારજો.
 હડતાળવાળાનું તોફાન છે, જ મરૂ હડતાળવાળાનું તોફાન છે.—હંદરી.
 જોખમ ભરેલું કામ પુરી પંચાત છે, ધાત્તી ને અપાતમાં
 જાન છે, મારા બાપ પદ તી છે—હંદરીલાલ.

(૧૩૩) માલતી માંધવ —:૦:—

ચાલ ...ચાલ....એ અલખેલી, વળી વળી પાછું જુવે શું પ્રેમ દેલી
 તારા ઉરમાં આનંદની હેલી, સાહેલી, તારા ઉરમાં આનંદની હેલી,
 મળ્યા હવે ભેગાં, ચપે ને ચપેલી.....ચાલ ચાલ;
 મારા પગના અંજરની ખીલી, વારે વારે પડતી ઢીલી
 (ખિલી જેવી ઢીલી, એવી તું એ છે હડીલી, હવે ચાલ ?)
 (આ, આવિયે છીએ).....ચાલ.

(૧૩૭) બુદ્ધદેવ —:૦:—

પુલની પાંખડી દ્યો પ્રાણ, ગણી અંતરની ઓળખાણ-પુલની.
શ્યામ સલુણા અમ ઘર આવ્યા, શા ફરીએ સન્માન,
નાથ નજિના પરિમલ બીના, મન માન્યા મેહમાન-પુલની.
ઝાઝું શું કહીએ સમજીને, સખી નયણના બાણ;
વિકળ કમળ આ સરવર જગતું, લોગી બ્રમર સુખાણ-પુલની

(૧૩૮) કુમારપાણ —:૦:—

પ્રેમ તંત્ર અણમોલ સખી એ શીખવ્ય. નવ શીખવાય,
કોઈના શીખવ્યા નવ શીખવાય.
પટે સમજ અનુભવે આવડે, કાન્ત મિલન જ્યાં થાય,
એકાન્ત કાન્ત મિલન જ્યાં થાય.—સખી.
પ્રિયતમને જોતાં ગરમ ચહે, ઘટકે ઉં પાછા ચરણ પટે,
ત્યાં શાં શીખાયે પ્રણય તંત્ર, જ્યાં નયને મદ ઘેરાય;
હડીલાં નયને મદ ઘેરાય—સખી.
પણ જ્યાં જરી આંખથી આંખ મળે, પગમાં ઉર એકબીજા ઉછળે
અધીરા હૃદયેથી હૃદય મળે, ત્યાં રસ સાગર છલકાય
સ્નેહથી રસ સાગર છલકાય

(૧૩૯) નવલ-કુસુમ -રાગ-ગરબો (ખેન્ટ સાથે)

ભાન ભુલ્યા છે રાજ, સુખરાની મલકે, (૨)
કામણગારી કીકીની હલકે હડીલા રાજ (૨) ભાન ભુલ્યા છે.
ઝાંઝરને ઝણકે, નેપરને રણકે, (૨)
જોખનીયાની ભુરકીની ભનકે, હડીલા રાજ (૨) ભાન ભુલ્યા છે.
હાથને લટકે, ચાલને ચટકે, (૨) પતલી કમર કેરે કટકે-હ૦

(૧૪૦) વિક્રમચરિત્ર —:૦:—

કોઈ દુધ હ્યો દીલરંગી, શોખીલા શાણુ ઉમંગી—હાં કોઈ.
 કેરી પીયે કસુંબડો, ગાંજે પીયે અબુધ,
 દારૂ નો દીવાના પીયે, દાના પીયે દુધ.—હાં કોઈ.
 એક અમીરસ દેવનો, બીજો રશ છે. પ્રેમ,
 ત્રીજો રશ. ગોરશ ભડે. પીધે કાચા હેન—હાં કોઈ.
 ગોરી ગવરી ગાયનાં. ગોરા મીઠાં દુધ,
 હું પણ ગોરી ગોરડી, ગોરું દીલ છે શુદ્ધ—હાં કોઈ.
 હેમ કોરો હાથમા, માંદી અમૃતગાર
 અતુર હોય ને ચિતાવં, ગુણુ અમજે ન ગમાર—હા કોઈ. ૪

(૧૪૧) મી. મુરાદઅરલી —કિસ્તાદી—ભગવા.—

મદીનેમે મોહમદ આયો, દીલ નર સન્ધો દીન જગાયો,
 નરવર સન્ધો દીન જગાયો.—મદીને.
 જુમેકી રાતકો જન્મજ ધરીયો, અનીના ધર જાયો.
 દારૂ હલીમા પાલના ખુલાવે દુરાયે મંગલ ગયો.
 અગદહા પર અનત વધાયો.—મદીને.
 નામી મોહમદ ભલે મેહરાજકુ ચોથે અરસપે આયો,
 ચોથે અરસપે એક શેર બડા થા, અંશુડી નખિસે પાયો,
 મુદત પરદેમે દીખાયો.—મદીને.
 ઉસ પરદેમે નખીકુ બીઠાયો, અનહુક ભેદ બતાયો.
 આશુક માશુક દોનો હીલમીલ બેઠે, આશુક માશુક મન ભયો;
 નખીજી મેહરાજ સીધાયો.—મદીને.

નૂરકી પગરી નૂરકા જામા, નૂરકી સેજ ખીછાયો,
 નૂરકા સેહરા, નખીજીકે શીરપર, મોતીયન મેહ ષરશાયો;
 નખીજી મહેરાજસે આયો.—મદીને.
 કલમા પઢો નીત નૂર નખીકા, ઇલિમે-દીન સોહાયો,
 લાઈલાહા,ઈલ્હીલાહા મોહું મેદરસૂલીલાહ કલમા મુખપાક પઢાયો,
 નીરેશા તેરે કદમોમે આયો.—મદીને.

(૧૪૨) કુસમાવતી —:૦:—

ભલે જન કોટી યન્નો કરે. નસીબના લખ્યા લેખ ના ટળે,
 પાપીયા પાપી પગલાં ભરે, અંતમાં માથુ પટકી મરે.
 હરિશ્ચંદ્ર મહારાજ જીવોને, નિચ ઘેર સંવા કરે,
 થઈ સેવકી સુનિ લેખથી ગુમાન શાને કરે—નશીબ.
 પાન્ડવ સરખા ધર્મ ધારી પળ. વન વન રવડી મરે
 ચીર હરણુ થયાં સતીનાં, પ્રભુ કૃપા ત્યાં કરે—નસીબ.
 સતીયા સુરજન ભલે કુજનથી, કદી પીડાતા પ્રેરે,
 સત્યમેવ જયતજ સમજજો, ન્યાય નીચંતા કરે—નશીબ.

(૧૪૩) રામાગ્રાહ નં. ૫૧૨ —ઉસ્તાદી ભજન—

અલી જીકરલે, મુરખ મનવા, પીછે તું પછતાવેગા,
 .... .. રે ભાઈ, પીછે તું પછતાવેગા.
 ઈસ દુનીયામેં કહેત કમીરા, ફેર જનમ નહિં પાવેગા[ર]—અલી.
 હેરે દીલાવે નામ મોલાકે, હેવેગા તો પાવેગા,
 .... .. રે ભાઈ, હેવેગા તો પાવેગા.
 ગયા વખત ફેર નહિં મીલનેકા, ખાલી હાથેભવેગા[ર]—અલી.

દુનિયારે દૌલત માલ ખજાના, સંગ ન તેરે આવેગા,
 .... રે ભાઈ, સંગ ન તેરે આવેગા.
 મહેલ મહેલીયાં, બાગ-બગીચા, સખ છોડકર જાવેગા[ર]-અલી.
 હાથીરે ઘોડા ફેાળુરે લશ્કર, ઘરકુલ્લે ચૌકી ખીઠાવેગા,
 .... રે ભાઈ, ઘરકુલ્લે ચૌકી ખીઠાવેગા.
 દીલકે ભીતર તનસે મનડા, જમરા જીવ લે જાવેગા[ર]-અલી.
 રોજ મહેશરમેં, નિશદીન બોલે, પાક મોહુંમદ આવેગા,
 .... રે ભાઈ, પાક મોહુંમદ આવેગા.
 નખી મોહુંમદ મુસ્તફા, કુલ્લ આલમકુ બતલાવેગા.-અલી.
 (સલામ આલેકુમ)

(૧૪૪) પૃથ્વી પુત્ર. —:૦:—

આવી આવી વસંતગી બહાર, સૂની મારી સેજલડી,
 તોયે આવ્યા ન હૈયા કેરા હાર, સૂની મારી સેજલડી.
 લાવો લાવો સમજાવી, સુંદર શ્યામ શ્યામ શ્યામ,
 આવો આવો અંતરના આરામ, સૂની મારી સેજલડી.
 સાખી { મીઠા બોલી કોકીલા કરે મધુર ટહકાર,
 વીરહે વ્યાકુળ વલ્લભા દેતી શ્રાપ હનાર.
 મનગમતા મોહન લાલા, અંતર છે વિહવળ બહાલા,
 પ્રીતિ ધારા વરશાવો, શાને તરશાવો,
 પુલસૈયા સોહાવો, પુલબાણ વિંધે પ્રાણ-આ સૂની મારી સેજલડી.

(૧૪૫) મીસ પ્યારીજાન. —રાગ, કહેરવા—

અપને ખ્વાબકી મેં, જગન બનીરે હો (ર)
 જોગન બની; બેરાગન બનીરે (ર) અપને ખ્વાબ-(ર)

તુટાસા કુવા નીરખારે, હોય ચમેલી પુલ,
સખ સખીયન મીલ સહેરા ગુંથે, પહેને નખી ઓ રસુલ.
મેંતો જોગન ખનીરે, અપને ખ્વાબકી—

પત્તા તુટા ડાલસેરે, લેગઈ પવન ઉડાય.

અખકે ખીછડે કખ મીલેંગે, ઉપરે લે જાય-મેંતો જોગન-અં
પત્તા જુકાજ ટેહનીકે નીચે, ખતાયે પાંચો પુલ,
ઉપરકે પતે સખી જુકેરે, પહેનાયે નખી ઓ રસુલ—મેંતો.

(૧૪૬) સરહારખા. —કજોડાની કહાણી—

કોને કહીએ કજોડાની કહાણીરે, જેમ ખજદ પીલાયે ઘાણીરે.
લોક વગોવ ને સાસુ સંતાયે, વળી પીચુડો છે પામર પ્રાણીરે.
હું જોખન રશ જુલતી, પણ જોડીની ખોડ,
પીચુડો રમે લખોટીયે કરતો દોડા દોડ
જગદીશ ! હવે ગલરાણીરે, સહાય કરજો શ્રી સારંગ પ્રાણીરે.

(૧૪૭)—જલસા સંગ્રહ—રાગ, ખમાચ, દાદરો !

કાંઈ લટક લટક ચલત મોહન આવે ભાવે,
અધુરી, અધુરી, મધુરી, મધુરી, મોરલી બજાવે-કંઈ.
ખાંધે કમરીયાં હાથે લકરીયાં, બનમે ગઉવાં ચરાવે,
સાંવલી સુરત મોહની સુરત, મુખશે બિન બજાવે-કંઈ

(૧૪૮) પ્યારા સાહેબ—રાગ, આશાવરી—

કરલે સીંગાર ચતર અલખેલી, સાજનકે ઘર જાના હોગા. (૨)
માટી ઉઠાવન માટી બીછાવન, માટીમેં મિલ જાના હોગા.—
નહાલે ધોલે શીશ ગુંથાવલે, ફીર વહાંસે, નહીં આના હોગા—કં

(૧૪૯) મીરાંબાઈ —રાગ. ભજન-પદ.

ઝુલત રાધા સંગ, ગિરીધર ઝુલત રાધા સંગ.
અખીલ ગુલાલકી ધુમ મચાઈ, ભર પિયકારી રંગ.—ગિરીધર૦
લાલ લઈ ઝિંદ્રાવન જમુના, કેશર ચુવત રંગ. ”
નાચત લાલ અધર સુરશભર, ધિમી ધિમી બાજે મૃદંગ ”
મીરાં કહે પ્રભુ ગિરધર નાગર, ચરન કમલ કુદંગ.

(૧૫૦) મીરાંબાઈ. —રાગ ગરબો—

ગોકુળીયે લઈ ચાલો, ઓધવરાજ હમને, (૨)
આણીતીરે ગંગા ને, પેલી તીરે જમના. (૨)
વચમાં ગોકુળીયું છે ગામ—ઓધવરાજ હમને (૨)
થોડા થોડા જળમાં માછલીયાં રે તપલે. (૨)
તલપ તલપ જીવ જાયરે—ઓધવરાજ હમને. (૨)
જિંડા કુવામાં ઉતાર્યાંરે હમને (૨)
મેલી ઠેલી શીદ જાઓરે—ઓધવરાજ હમને (૨)
શેરી ભટ્ટી પણ સાંકડારે, નગર ભલાં પણ દુરરે.—ઓધવ.
હમારા સાસરીયામાં દુખડારે દીધાં, ભલે મારે મહીયરે વળાવોરે,
ઓધવરાજ હમને [૨] ગોકુળીયે લઈ ચાલો—

(૧૫૧) વસંત પ્રભા —:૦:—

કેડલો મુકોને કે. મારો કંથ કોડીલારે
રાખો જરી મરજદ, હો રંગીલારે જોગી.
પાલવ છોડો મારો સાહુબાજી શાણારે,
લોક દેખેને મરું લાજરે, હોજી રસીલારે. જોગી

સાનમાં સમજો કાંઈ જાણું શું કહીયેરે,
દીલની ચોરી શું જગ નાણેરે, હોજી રસીલારે. જોગી.

પ્રેમ મીઠી કરીને પીજીએ હોજી.
આવે ન ટાણે કટાણેરે, હોજી રસીલા જોગી.

(૧૫૨) મુકન્યા સાવિત્રી. —:૦:—

નવ ગમે ઘરખાર, ભરી દુઃખની વખાર,
ખજ્યો સંસાર નાતરીયા નાતનો.
....દીડું નારતું ખજાર, બહોરી વ્યર્થ વહે ભાર,
જેમાં મળે નહીં મેળ કોઈ વાતનોરે-ખજ્યો.
કેમ કરી થાય કહો! પ્રીતિ પરાણે,
“કરે જીવતાં મોહકાણ મુતે હોય તાણાતાણ,”
....ભાઈ બાઈનો બહેવાર ચાલે લાતનોરે-ખજ્યો.

(૧૫૩) સ્નેહમુખા —:૦:—

ધાયું એક ધણીનું થાય, આપણું કયું કાંઈ નહિં થાય....ધાયું-
રામચન્દ્ર જેવા સત્ય પુરૂષો, શીદ વનવાસે જાય ?
સીતા જેવાં મહા સતી તે, શીદ દોષીત દેખાય ?
દશાનન રણમાં શીદ રોજાય ? વિધીની કળા નહિ કળાય—ધાયું.
ધર્મ ધુરંધર ધર્મરાય તે, શીદ દ્રુત રમવા જાય ?
પાંચ પતી જોતા સતી કેરી લજ્જા શીદ હુંટાય ?
હતા હાજર ખેલી ચંદુરાય—છતાં શીદ દુઃખમાં તે દુભાય ?
કરો ને ભલે અનેક ઉપાય—છતાં ભાવિ નહીં બૂંસાય—ધાયું.

(૧૫૪) સતી મંજરી. —:૦:—

મુલકા જનતસે તેરા, શ્યામ બે આરામ રહા,
તડપા પરવાના તો કયા, શ્યામકો આરામ રહા.
મુજકો આનાહિ પડા, તેરી મદદકો ખુલખુલ;
જખ તેરે વાસ્તે દાના-ન રહા, દામ રહા;
મેં એહિ સમજાયા કે, કલજુગમેં કોઈ ભક્ત નહિ;
તેરી ભક્તિસે એ સમજા, કે મેરા નામ રહા.

(૧૫૫) ગઝલે હકીમ. —ગઝલ-કંવાલી—

મગદુમ અલી એહમદ, તેરી કલીયરકી, નગરીયાં આંખોમેં ખસી હે;
હુખીયા હું બહોત લીજે, પીયા મોરી, ખખરીયા, અખ જાન ચલી હે.
નયના તોરે મતવારે હે, આર દિલમેં, ઉમંગ હે, કયા સાખીરી રંગ હે;
કયુન મંચ ઇતરાઉં સખીરી મોરી, શુંદરીયા સાખીરને રંગી હે.
હુવારે જો તેરે આખું, દીયે ઘીકે જલાંઉ, ખીપતકો સુનાઉ;
ખુશહો કે ચડાઉ, તેરે રોજેપે ચદરયા, એહ મનમે ખસી હે.
શાખીર પીયા મુજકો તો તેરી આશ લગી હે, ગો દુખ ચલી હે;
મજધારસે અખ પાર લગાદે મોરી નૈયા, તુમ હકકે વલી હે.
દસ ખીસ સખીયોંયે પુરી, એક સખી હું, જો હુવારે ખડી હું;
ઇન સખ્રકે હાતોંસે મોરી ભરદે, ગગરીયા કયું દેર લગી હે.
જાતે હેં હકીમ આજ, સુનો જાનીજે કલીયર, મગદુમ કે દરપર;
ચલ દેખ સખી અખ. તું કલયરકી નગરીયા, કયા ધુમ મચી હે.

(૧૫૬) ગઝલે નૈયર. —કંવાલી—અહલાખન્દજન—

છુપ છુપા કે લેલીયાં દીલ, અચશા દીલખર કોન હે,
કુછ નજર પડતી નહી, પરદે કે અંદર કોન હે.

જાંગે અસવદ રખડીયા ઓર ખુદ મદીના જાળસે,
 ચે ખખર હાંતી નહી કાઅબે કે અંદર કોન હે.
 રોકતી હે રાઝે પીનહાંસે શરીઅત કયા કહું,
 મા રસુલીલ્લાહ તુ અલ્લાહો અકબર કોન હે.
 યા નખી તુઝસે બને લાખો નખી સાહેબ વસી,
 અયસા હાથોંકા સખી દીલકા દીલાવર કોન હય.
 સખસે અબ્બલ સખસે આખીર સખસે અફઝલ હેતુ,
 અંખીયામેં યા નખી તેરે બરાબર કોન હે.
 પીરકી દીલ પર નઝર હે સખ ઉસે માલુમ હે,
 જાનતા હે કોન ચે ગમનામ નૈયર કોન હે.

(૧૫૭) ગઝલે નસીહત. —:૦:—

જરા તું સોચ અય ગાફીલ કે દમકા કયા ઠીકાના હે,
 નીકલ જખ જાન ગઈ તગસે, તો સખ અપના ખીગાના હે.
 સુનો અય જાને મન તુમકો યહાંસે કુચ કરના હે,
 રહો તુમ યાદ ફી હકમેં જખતલક યહાં આખદાના હે.
 અરે ગાફીલ તું કયું બુલા હે ઈસ દુનિયાકી લાલચમેં,
 સફર મુલકે અદમ આખીર, તુઝે દર પેશ જાના હે.
 પડે સોતેહો ગફલતમેં જરા ઉઠકર આંખ તો ખોલો,
 હુવા હે શામ ઉઠ ખેઠો, મુસ્તફીર ઘરકો જાના હે.
 ખુદા પુછેગા જખ તુમસે તુ કયા લાયા હે આલમસે,
 દીયા જો ઉઝ ઓર દોલત તો, કયા તોફા કમાયા હે.
 લગા રેહ યાદકી હકમેં અગર, અપની શપ્પા આહે,
 ન જાવે સંગ કુછ હરગીઝ, યહોં સખ છોડ જાના હે.

(૧૫૮) ગઝલે નીરાડી. —કબ્વાલી—

કીસ દુશ્મને બકા મોહબત નામ રખા હય,
 દીલુકો સોખતા કરરેક ઉલ્ફત નામ રખા હય.
 કયા યેહ કયા કમ હંચ ફીરાકે ચારકી ઘડીયાં,
 ખુદા બનેકે કીસ દીનકા કયામત નામ રખા હય.
 નસીહતસે લડક બતી હય યે આતશ મોહબ્બતકી,
 અજબકી દીલ જલાનેકા નમીહત નામ રખા હય.
 કોઈ આશકને પુછે, લખતે ખેતાબીએ હીજરાં,
 મોહબ્બતકે મહેકા, ઘરે પુરકત નામ રખા હય.
 ખુસીખતમેં ન કામ અ.યા કોઈ સખ,ખનગયે દુશ્મન,
 કોઈ ખનલા તો દે કીસ્કા રીક્કત નામ રખા હય.

(૧૫૯) ગઝલે મેહબુબ. —:૦:—

દીલ કીસીએ ના લગાના બના જવાની પનમેં,
 કયા હાગ દે ગયોરે બના જવાની પનમેં.
 સુરત દીખાદે પીયારી દીલકો હૈ બેકસારી,
 કયસી કહું ન બરી બનાં જવાની પનમેં.
 નેનો ને કર કોરે પાનીકી ઝીલ હેરે,
 આંસુસે મેં ધુલાન. બનાં જવાની પનમેં.
 મીટકી કર બીછેના ઈંટોકા કર શીરાના,
 તન ખાકમેં મીલાના બના જવાની પનમેં.
 મેહબુબ બન બનાં, મે હો ગયા દીવાના,
 શહેરોંકી ખાખ છાના, બના જવાની પનમેં.

(૧૬૦) નધ-ગઝલ. —કબાલી—

અબ જાનેદો બસ જાનેદો વોહુ બેવફા જાતા રહ્યા;
 હદ સીનેસે કલેજા ચીરકર જાતા રહ્યા.
 જીસકો છાતીસે લગા રખા થા મંચને શૌક સે;
 વોહુ મેરે નાજે કા પાલા દીલરૂખા જાતા રહ્યા.
 તન દીયા ઓર મન દીયા ઓર ધનલી સારા દે દીયા;
 ફીરતો બાકી કયા રહ્યા વોહુ દીલકો તરસાતા રહ્યા.
 તીરે નીજાહ સે છેદકર સીના જીગર જખમી કીયા;
 અયસા સીતમ હમપે કીયા હરહર વોહુ ભટકતા રહ્યા.
 હિસ બેવફા માશુક ને કયસા જલા રખા મુઝે;
 જબ નજર પડને લગી વોહુ ખુદસે શરમાતા રહ્યા.
 તનુ મન તો સારા જલ ગયા અબ કયા રહ્યા ઇસ જાનમેં;
 ધુની જમાકર ઇશક કી કફની કો રંગવાતા રહ્યા.
 ખુદ ખુદ બેજાર હું જો કૌલ સે ઝુટા રહે;
 ઇસ સાંસસે બેજાર હંચ ટુટા તો ફીર જાતા રહ્યા.
 હદ દીલલી હું મુઝે મકસુદ આર જખમે જીગર;
 સારી બાતોં તો રહી, વો દીલરૂખા જાતા રહ્યા.

(૧૬૧) ગઝલે-હુમરી. —અલસીયા—

પ્રસ ગઢ મેં તો કાલુ બલામે—

લામ અલીમ ઓર મીમકા પરદા, ઇશકો હટાકર સામને આજ;
 દીલમેં અદાએ ઉતર ગધરે—પ્રસ ગઢ મેં તો કાલુ બલામે.
 ઇન્ના બલકના દીલસે ભુલાયા, ન હુનો કરબ સળકો બતાવ;
 હીજમેં મર ગઢ મર ગધરે—ફસ ગઢ મેં તો કાલુ બલામે.

(૧૬૨) ગઝલે-હસન—“જમાનેકી ફેશન.”

મહે રમઝાંમે હોટલમે જાના યે ભી ફેશન હય;
 ત્તરે રાહ ચલતે ચલતે પાન ખાના યે ભી ફેશન હય.
 રહા ગાફીલ નમાઝોંસે ન રોઝા એક ભી રખ્યા;
 ખુદાકી યાદકો દીલસે ભુલના યે ભી ફેશન હય.
 લગાકર નેકટાઈ ચોર કાલર પહેનકર ઝુખ્યા;
 બઢાકર મુઝ દાઢીકો કટાના યે ભી ફેશન હય.
 બીચે હાથોંમે તસબીહ ચોર મુસલ્લા દર બગલ દેખ્યા;
 બરાએ નામ હી મસજીદમે જાના યે ભી ફેશન હય.
 ઉડાના કોફતા ખીરયાની ચલકર ખુબ હોટલમે;
 રહા હું રોઝા ચારોંમે ઉડાના યે ભી ફેશન હય.
 અમાના આજ કલ ફેશનકા હય ફેશન પર મરતે હય;
 ખુઝરગોં કી નઝીહતકો ભુલાવા યે ભી ફેશન હય.
 શ્રીશ્રીકી હાથ આએ મુફતમે દોલત તો બહિતર હય;
 પરાયે માલ પર કબજા જમાના યે ભી ફેશન હય.
 કીમ્તીકા કયા કુસુર ઇસમે અમાને કી દોરંગી હય;
 દીખાએ દેખીયે જો કુછ અમાના યે ભી ફેશન હય.
 મહે રમઝાંમે નાટકમે સીનેમામે જાતે હય;
 બહાં પર નુર આંખોકા ગાવાના યે ભી ફેશન હય.
 ઉડાકર શીર ખુરમા ઈદ આઈ હય અમાને મે;
 બરાએ સયેર ચોપાટી પર જાના યે ભી ફેશન હય.
 “હસન” દેખો તો ઇબરતસે અજબરંગે અમાના હય;
 કીમ્તી પર કરકે એહસાંકો જમાના યે ભી ફેશન હય.

(૧૬૩) ચલતા પુર્ન. -રાગ કંવાલી-

યું જુલમ ન કર જલિમ, લુલ્લે કરમકે બદલે,
એક દીન તુઝે મિલેંગે, જુલમે સિતમકે બદલે.
ઈસ જુલમે ના રવાકી, આખર સજા મિલેગી,
દોજખકા ગાર હોગા, બાગે ઈરમકે બદલે.
ઈસ અયસે આરજીપર, પુલા હુવા હય નાહક,
મીટતીકી કપ્ર હોગી, જાહો હશમકે બદલે.
દોલત ન સાથ દેગી, અજમત ન પાસ હોગી,
કીઠે કદનમેં હોગે, જાહો હશમકે બદલે.

(૧૬૪) ગઝલે તજજમુલ-જમાનેકી ફેશન-

બગલમેં લેકે જુરવાકો ફિરના ચેહુલી ફેશન હય,
મડમ સાહેબકો થીયેટર લેકે જાના ચેહુલી ફેશન હય.
લગાકર હેટ મીસ્ટર બનકે લેકર સાથ કુત્તેકો,
પહોંચકર પાર્કમે સીટી બજાના ચેહુલી ફેશન હય.
કલામઅલાહકે બદલે એવેજ દીની કિતાબોકે,
પિસરકો પહેલે ઈંત્રેજી પદાના ચેહુલી ફેશન હય.
બિછાના કરશે હસ્તરખાન ચહે ઝઘટે પૂરાને હય,
સરે ટેબલ છુરી કાંટોસે ખાના ચેહુલી ફેશન હય.
અગર હો ખોલકા જલસા બઢાનેકે લીએ ઈન્જત,
મડમકો સાથ ચારોકે નચાને ચેહુલી. ફેશન હય.
બડાકર મુછકો દાઢી ઘટાકર કાટકર ઝુખ્યા,
બઈ શાને ફજલત માંગ ખાન્ય ચેહુલી ફેશન હય.

નહીં છોતી હય આયદ દક્ષ તાજરાત કોઇલી,
“તજમ્મુલ” શચેર ગયરોકે ચુરાના ચેહલી ફેશન હય.

(૧૬૫) ખવાચે-મોહખમત-રાગ, સારંગ-ગઝલે રૌનક.

એ જર હચે કૌન, ચૈર કહો જરદાર કૌન હચે !
ગુલ કીસ જગસે આયા હચે, ગુલબાર કૌન હચે!-એજર.
જરવાલોસે ગરીબ, ગરીબોસે આહલેજર,
ગર ન રીસાયતો હોવે, તો સરકાર કૌન હચે!-એજર
આશક અગર ન હોવે, તો માઅશુક હોવે કૌન !
ગર ખાવફા ન હો, તો જફાકર કૌન હચે-એજર.
અન્યેર ગરન હો, તો ઉબલેસે કામ કયા,
રૌનક નહો, તો તાલીબે દીદાર કૌન હચે-એજર.

(૧૬૬) શ્રી સિદ્ધ સત્યેન્દ્ર. -રાગ ગઝલ કંવાલી-

હુધ હય દીલોબાંશે, ઉલ્પૂત મહંમદકી,
કે તડપતી હે દીલ મેરા, મુઝે પુરકત મહંમદકી.
મદીનેસે જો આતી હય, તો ઘતના પુછ લેતા હું,
સબા જલદી ખતા કેસી, તખીયત હે મહંમદકી.
ન હમ જન્નતમેં જાયેગે, ન હમ દોજખમેં જાયેગે,
ખડે દેખા કરેગે હુશ્ર મેં, સુરત મહંમદકી.
દરે જન્નત રીહવા જખકે, દરવાબ પેં રોકેગા,
તો હોગા હુકમ જાને દો, એ હય ઉમ્મત મહંમદકી.
મીટાયા કુફ્ર દુનીયાંસે, ખબાયા દીનકા ડંકા,
દીખાયા મુરકા જલવાં, વો હય તાકાત મહંમદકી.

(૧૬૭) ગઝલ શાને મોહમદ—કંવાલી—

પસંદ આઈ ન કોઈ, શકલ પર સુરત મોહમ્મદકી;
 હમારે દીલમેં છુપકર, રેહ ગઈ હસરત મોહમ્મદકી.
 ન હમ દોઝખમેં જાએંગે ન હમ જન્નતમેં જાએંગે;
 ખડે દેખા કરેંગે હશ્રમેં સુરત મોહમ્મદકી.
 મુઝીકો અય કીશારે કબ્ર સદમેં દે અજાયત દે;
 જરા દીલકો ખયાના હસિમે હય હસરત મોહમ્મદકી.
 મદીનેકી તરફ લોગોંકો જખ જાતે હુએ દેખા;
 હમહારે દીલકો તડપાને લગી ઉલફલ મોહમ્મદકી.
 લહહસે યાય ફરીશતો તુમ કહાં જાતે હો ખેઠાબી;
 જરા નમકીન હો ખાતે કરો હજરત મોહમ્મદકી.
 ગુલોંને રંગ તારોને ઝીયા રોજે અઝલ માંગી;
 પુકારા દીલ મેરા દે યા ખુદા ઉલફત મોહમ્મદકી.
 ફીઝા જલદી કાયમત આએ નીકલે આરઝુ દીલકી;
 પડેંહુ સલ્લે અલા હમ દેખકર સુન્ન મોહમ્મદકી.

(૧૬૮) ગઝલે અનવર. —:૦:—

દીલ મદા ખેચેન હય મુજ ઇશક કે ખીમારકા,
 લગ ગયા હય જખમ ઇશકે અખરૂએ ખમદારકા.
 અશમે નરગીસકા હય, ઘાયલ મીઝગોંકે તીરકા,
 ખુલ્ફ નાગનકા હય મારા ઔર તેરે રખશારકા.
 કયા કફ મય અય મઝીહા હય કોઈ ઇસકા ઇલાજ,
 મંચતો આશિક હો ગયા હુ એહમદે મુખત્યારકા.

ખોલ કર ધુંધટ દીખાદે એક જલક મુખડેકી તું,
 ઈસ દીલે જખમીકા મરહુમ હય તેરે દીદારકા.
 નીમ ખીસમીલ કો દીખા મુખકા હય માહલકા,
 હુશનકા ધાયલ હય અનવર ઈશકી તલવારકા.

(૧૬૯) પાક અસમત—રાગ-ગઝલ-ભેરવી.

ગયા એખલાશ આલમશે, અજબ એ દૌર આયા હએ,
 ડરે સખ ખલક જલિમસે, અજબ એ દૌર આયા હએ-ગયા.
 ન ચારો મેં રહી ચારી. ન ભાઈયોંમેં વફાદારી,
 મહોખખત ઉક ગઈ સારી, અજબ એ દૌર આયા હએ-ગયા.
 ખહોતસે મક જો જાને, ઉમીડો સખ કોઈ માને,
 ખરા ખોટા ન પચેજાને, અજબ એ દૌર આયા હએ-મયા.
 ચુગલ કરતે શીરે ચુગલી, ફગલ કરતે શીરે ફીગલી!
 ફગલ કરતે શીરે ફગલી અજબ એ દૌર આયા હએ-ગયા.
 હુશરમંદાન હરજાઈ, શીરેદર બહર રૂશવાઈ,
 રજલ કામોકી એન્યાઈ, અજબ એ દૌર હાયા હએ-ગયા.

(૧૭૦) મુસ્તન્નદે-હોસેન—રાગ-ગઝલ-કબાલી.

સોતા હએ ગલે લગાકર એહો જખયાર પલંગપર-કયા નાજો અદાસે,
 આતી હએ લપટ પુલોંકી મહેકાર પલંગપર-ઉસ બંદે કબાસે.
 હએ સોરખ જો પોશાક તો ઉશગોરેબદનપર-સજતી હએ અજબવટ,
 રખતા હએ અજબ તૂરેહકા, ગુલનાર પલંગપર-અચલકી જેલાસે.
 સાકીતેરે સદકે તું જરા જમકો ભર-જો શાંકે ખુદાઈ,
 જો સાથ રહું ચારકે અરશાર પલંગપર-સર મરત નીશાસે.

હચે આરજી દીલકી ંહો આગોશમે-આવં ખ્વાહીશ મેરી.
 સોજાવે તો હો જાઉં બલદાર પલંગપર-મીત્રત ંહે ખુદાસે.
 રંગીની તેરે સેરકી સુનકે હુસેન-અબમુશતાક હુવા દીલ,
 તુ ખુશ રહે ચોર પાસ હો, દીલદાર પલંગપર-હરરોજ રજાસે.

(૧૭૧) લયલી-મજનુ-ગઝલે, આરામ. રાગ-કંવાલી.

શાનકો મુજકો તેરી ચાર તુ બલ જાનેદે,
 ગરમી એ ઇશકસે ંહે, ગમકો પીગળ જાનેદે.—શાનપે.
 શાક હચે તાબકે મચે તુજકો લપટલુ ખ્યારે,
 જોશે શખાબકો ન ચુંલી ઉબલ જાનેદે.....શાનપે.
 આગ સીલગી હચે ંહે જોખનદી ઉઠે હચે શોલે,
 ઇસી આતાશમે અચે દીલદાર, તું ગલ જાનેદે—શાનપે
 મસ્ત ચશમે હચે મેરી-કચેક મે ચકચુર હુઇ,
 મહી મસ્તી મે મેરી જાન, નીકલ જાનેદે.—શાનપે.
 જામ દે મુજકો તું આરામકા મેરે મજનુ,
 કરકે લખરેજ, ંહો પચેમાના ઉછલ જાનેદે.—શાનપે

(૧૭૨) ગઝલે કલયર. —:૦:—

ધુમ હેઅ અરશપે વો શાને ખુદા આતે હય,
 મીલને અદ્દાહસે યહાં શાહે હુદા આતે હય.
 બા અદબ હુરો મલક કેહ રહે હે દેખો દેખો,
 આજદી શખ વો શહે હરદો સરા આતે હય.
 કહા જીખરાઇલને ઇસાસે, જીયારત કરલો,
 ધુમસે આજ વો મહાખુખે ખોદા આતે હય.

સખ નખી કે હતે હેં આપસમે ખુશીસે દેખો,
 છસકે મુશતાક હો, -વો હોશ રૂખા આતે હય.
 કહા અઢાંહને મલકોસે મીટા દો જુલમત,
 આજ મહાખુખ મારે માહેલકા આતે હય.
 બખશ દેના હું અખી ઉમમતે એહમઃ કે તમામ,
 દેખલો આજ મેરે શમસુદ દોહા આતે હય.
 શુકરકર ઐ દીલે કલયર બ તુફેલે કાજ
 દમ બ દખ લખપે તેરે અદરદુજા આતે હય.

(૧૭૩) ગઝલે-આરામે-દીલ, —:૦:—

ઉઠા ગલેસે લીપટ જાઓ ફીર નીરખ લેના,
 તમામ રાત પડી હે બનાવ કર લેના.
 હમારે સાથ હે તેરાબી ઈમતેહાં અય તીર,
 તડપકેદીલજે નીકલ જાયે નીકળ જાયે તો જીગર લેના.
 મઝા નહીં હે લડક-પનમે' સીના જોરીકા,
 ખુદાકે વાસ્તે જલદી મેરી ખબર લેના.
 રહી નીગાહમે' હસરત ઉધેડ-ખુન દીલમે',
 ખડા મઝા હસીનોકર ખ્યારકો લેના.

(૧૭૪) રસીક મણી. -રાગ ગઝલ-

ખાદીલા ખેગે આયેરે, મોરો જોખન ખીતો જાય-ખાદીલા૦
 ચંદા તોરી ચાંદની સુતી પલંગ ખીછાય,
 જખ જાગું તખ એકલી મરૂં કટારી ખાય-ખાદીલા૦
 પ્રીતમ પ્રીત લગાયકે છોડ ગયે પરદેશ,
 જાઉં વાકે ચાદમે' લઉં જોગનકા ખેસ.-ખાદીલા૦

(૧૭૫) લયેલી મજનું. —ગઝલે આરામ—

મજનુ હયે લયેલી યહે તુજપર દીવાના,
 બગચેર તેરે વસલકે નહું શીયાના—મજનુ
 ન મરનેકા હયે ઈર મુઝે કુચ્છ જરાભી,
 સમ એ રૂપે તેરે યહે હું પરવાના—મજનુ
 મેરી છાંદગી અબતો હય ઇશક હીસે,
 હયે એક દીન બહોદી આગમે જલજના—મજનુ
 મેરી જાન દુંગા મયે કદમોંપે તેરે,
 અગર લયેલી સમજેગી મુઝકો ખીગાના—મજનુ
 રોજે હશરકો મય પકડુંગા દામન,
 જવાબ યહે જફાકા મયેં, પુછુંગા રચાના—મજનુ
 યહેં પચેરોંપે તેરે રખા હમને સરહયે,
 તો રે હાંતો હયે મરના છલાના—મજનુ
 તું હયે મેરી લયેલી હું મેં તેરા મજનુ,
 હોગા તુજસે આબાદ મેરા વિરાના—મજનુ
 આરામસે કામ મુઝકો નહીં હયે,
 તેરી તેગે અબરૂકા મયે હું નીશાના—મજનુ

(૧૭૬) ગઝલે મોતીબન. —રાગ ગઝલ—

મજનુ તેરી આંખોમે-યા-દીલમે રહી લયલા,
 કયા ખુબ મોહબ્બતકી મંજીલ, મે રહી લયલા.
 નાહક હો રહા હયે આગે, જોચેને દીલે મજનુ,
 એક દીનભી ન જો પરદા, મેહ મીલમે રહી લયલા.

ખુદ સમ આ શીકત હો કર, પરવાના બનાનાથા,
 બે કૈસકે કયુ અપની, મેહુમીલમેં રહી લયલા.
 લયલા કેતસવરને, રખખી ન દુધ ખાકી,
 લયલાહી બના મજનું, જળ દીલમે રહી લયલા.
 વાકીફ હો જહાં ઉશકા કયું કર બને મજનુ,
 મૌજુદ હરએક દીલકે, મહેમીલમેં રહી લયલા.

(૧૭૭) ગઝલે-શાહ—કુછ નહિ ઓર સબ કુછ સહિ.

કહેતે હય લોક ચારો, એહલે જર નહિ તો કુછ નહિ,
 હુવા જળ જર પેદા ચારો, ધર નહિ તો કુછ નહિ.
 હુવા જળ ધરતો અય ચારો, દીલબર નહિ તો કુછ નહિ,
 દીલબર આઇ જળ તો ચારો, મોહખત નહિ તો કુછ નહિ.
 મોહખત મીલી અય ચારો, ખુદસે ના મીલી તો કુછ નહિ,
 ખુદાસે મોહખત મીલી તો ચારો, “શાહ” કહેતે સબ કુછ સહિ.

(૧૭૮) ઉસ્તાદી દાદરા. —:૦:—

સાંવરીયા મન ભાયોરી, ખાંકો ચાર—

કાઅબેમેં ઇસા મદીનેમેં મુસા, તુરપર રૂપ દીખાયોરી-ખાંકો.
 કાહુમેં હસરત કાહુમેં ઇશરત, આપહીમેં આપ સમાયોરી-ખાંકો.
 તનમેં મનમેં ઇન નયનનમેં, હીરદે ખીચ સમાયોરી-ખાંકો.
 પીયા જાત હે દીલ તડપત હે, દરસનમેં કોન દીખાયોરી-ખાંકો.
 લાખ કહી વાને એક ન માની, સમઝ સમઝ પચતાયોરી-ખાંકો.

(૧૭૯) ગઝલે ખામોશ. —:૦:—

તુ નકર અપને લીઝે તદ્દમીર અપને હાથસે,
 કામ કરતી હુએ તેરી તકદીર અપને હાથસે.

મગ્રકો કર રામ રામ ચોર શેખ માહીકો સલામ,
હકને ખાંચી હે હરચેક તસવીર અપને હાથસે.
કલખ અપના સાપ કરલે, સોના રૂપા હુએ ચેહી,
ફેંકદે પારસકે તાંઈ, અકસીર અપને હાથસે.
કપ્પર મજનુકો જાવે, લએલી ગર દામન કુશાં,
લાશ નીકલેગી કપૂનકો ચીર અપને હાથસે.
દામને આલુદાહ અયે “ખામોશ” હો કયા અજબ,
પાક કરદે હઝરતે શખીર અપને હાથસે.

(૧૮૦) આરામેદીલ. —ગઝલ અકબર—

અદમસે કીસ લીયે આયા અરે નાદાન પરદેશી,
ભરોશા કયા હે દુન્યાકા, અરે નાદાન પરદેશી.
યે કયું ડાલે હેં ડરે કીસલીયે નયે-છાવની છાયે,
મુસાફીર હે તું દો દીનકા, અરે નાદાન પરદેશી.
કહાંસે આયા જતા હે કહાં, એક ખાત સુનતા જા,
યહાં ફીરભી કભી આના, અરે નાદાન પરદેશી.
કીયે આમાન કયા કયા ચંદ રાજ-શુદ્ધગાની પર,
યે સખ રેહુ જાયેગા ઝગડા, અરે નાદાન પરદેશી.
ન સો યું ખવાબે ગફલતમેં, તમાશા દેખ દુન્યાકા,
ફેંકે દો દીનકા હે મેલા, અરે નાદાન પરદેશી.
ઈબાદતકે લીયે આયા હે, બચ બેહકાને વાલોંસે,
ન ખા પરદેશમેં ધોકા અરે નાદાન પરદેશી.
કહાં દારા કહાં જમશીદ, શીકંદર કહાં અકબર,
હે સખકો ખાકસેં મીલના અરે નાદાન પરદેશી.

(૧૮૧) વિર કેશરી. —રાગ કબ્વાલી—

જળદીલ ન હો કાળુમે, તો કયા મેરી ખતા હય, યેહ શાને ખુદા હય,
સચ હય જો મહોખતમે કીસીને કહા હય, આફત હય ખલા હય.
આઝારે મહોખતમે, તો અદ્વાલી ખચાએ, યેહ ગમ ન દીખાએ,
યેહ દર્દ વહિ હય, જીસકી નહી કોઈ દવા હય, ખેકાર દુઆ હય.
શાયદા કો લગે કોનસે અંદાઝ, તો દેખો કુછ ગૌર તો કરો,
મરતા હય તો મરનેકે સીવા, કોન જીયા હય, આખરકો ફના હય.

(૧૮૨) ગઝલે જલ્દશા—સંપ્રહ. —રાગ રેખતો—

આદમકે શરકો જો દમ ગયા સો ફીર ના ફીરા,
જારી ધન ચશમે જો નમ ગયા સો ફીર ના ફીરા.
લરાઈ કરતે ચહેરે પર દોનો જીલ્દો શિદા,
ગુલે રૂબરૂ કામો સમ ગયા સો ફીર ના ફીરા.
અજબ હે જજીલ મુસતર પે મુજકુ હેરત હે,
જાહાંસે જો કોઈ હમદમ ગયા સો ફીર ના ફીરા.
બિદાસ હોકે સનમ શુખહો કુ ચલા અફસોસ,
બાહાર રોનૈકે સખનમ ગયા સો ફીર ના ફીરા.
ગઝરી મત કર તુજ હોશનાપે અએ માહેલકા,
અજલકી સામને ફરતમ ગયા, સો ફીર ના ફીરા.

(૧૮૪) ગઝલે અનવર. —:૦:—

જલમા મુઝે દોખા દો અજમેરકે ખસૈયાં,
રૂખમે નીકાબ ઉઝાદો અજમેરકે ખસૈયાં.
આંખોમે અશકે હસંદન દાગે ફીરાક દીલમે,
હુબકી મેરી દવા દો અજમેરકે ખસૈયાં.

સુરત નાહી દીખાતે હે ઇખત્યાર તુમકો.
 આવાઝ હી સુનાદો અજમેરકે બસેયાં.
 હે જાગે મહો દીલમે યાં મા વ મનકે ઝગડે,
 વડુદતકી મય પીલાદો અજમેરકે બસેયાં.
 ઉમ્મીદવાર હોકર અનવર ખડા હે દરપર,
 ખીગરી હુમ્મ બનાદો અજમેરકે બસેયાં.

भाग १ थी पांच समाप्त.

